

sumarizačná správa za podaktivitu 2

analyticko–metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe
pre potreby výročnej monitorovacej správy za rok 2017

obdobie: 15. apríl – 31. december 2017

vypracovala: Barbara Gindlová

Obsah

ŠTRUKTÚRA PODA 2 / analyticko–metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe.....	5
2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI.....	6
2.1.1. Teoretické východiská, pojmové ukotvenie a metodické rámce	6
2.1.2. Zber dát	6
2.1.3. Analýzy, prieskumy	6
2.2. PRÁVNÝ RÁMEC A LEGISLATÍVA.....	6
2.3. BUDOVANIE KAPACÍT.....	6
PRACOVNÉ SKUPINY / EXPERTNÉ ANALYTICKÉ TÍMY	7
PRACOVNÉ STRETNUTIA EXPERTOV K PODAKTIVITE 2	7
2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Jana PLICHTOVÁ a Anna ŠESTÁKOVÁ	8
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	8
jún 2017 – august 2017	9
Dosiahnuté výsledky.....	9
Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác	9
Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré ste vás stretli/na ktoré ste narazili	9
Spôsob uplatnenia dosiahnutých výsledkov v ďalšej činnosti	10
september 2017 – december 2017.....	10
Stav spracovania jednotlivých zadaní / dosiahnuté výsledky a výstupy.....	10
Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác	10
Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré vás stretli/na ktoré ste narazili	11
Spôsob uplatnenia dosiahnutých výsledkov v ďalšej činnosti	11
KLÚČOVÉ VÝSTUPY	12
spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt s pracovným názvom slovník.....	12
spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia formou štúdie s pracovným názvom filozofické a pojmové ukotvenie participácie	12
self-governance a manažment spoločných zdrojov	12
ĎALŠIE VÝSTUPY.....	13
2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / DANIEL KLIMOVSKÝ	14
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	14
apríl 2017 – august 2017	14
Dosiahnuté výsledky.....	14
Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác	16
Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré vás stretli/na ktoré ste narazili	16
september 2017 – december 2017.....	17
Dosiahnuté výsledky.....	17
Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác	18
Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré vás stretli/na ktoré ste narazili	18
KLÚČOVÉ VÝSTUPY	20
návrhu procesu sebahodnotenia pilotných projektov a plán zberu údajov z pilotnej schémy a spracovanie metodiky priebežnej dokumentácie a hodnotenia „Ako dokumentovať pilotné projekty“	20
prezentácia procesu monitorovania a zberu dát z pilotných projektov pre I. pracovné stretnutie k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši pre realizátorov pilotných projektov	20
postojový dotazník pre predstaviteľov MNO a VS k participácii	20
ĎALŠIE VÝSTUPY.....	21
2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Elena KRÍGLEROVÁ / Alena CHUDŽÍKOVÁ / Jarmila LAJČÁKOVÁ / Jana KADLEČÍKOVÁ / Ivana Rapošová / Katarína Medľová / Zuzana Havírová	22
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	22
jún 2017 – august 2017	23
Jarmila Lajčáková.....	23
Elena Gallová Kriglerová a Ivana Rapošová	24
Ivana Rapošová.....	24
Alena Chudžíková	25

Jana Kadlečíková.....	25
september 2017 – december 2017.....	26
1. Prípadová štúdia participácie seniorov – lokálna úroveň, tvorba Komunitného plánu sociálnych služieb v mestskej časti Bratislava Nové mesto	26
2. Prípadové štúdie zapájania ľudí so zdravotným postihnutím (3 prípadové štúdie)	26
3. Participácia migrantov na tvorbe verejných politík – pracovná skupina MECOMIC	28
4. Participácia detí a mládeže na tvorbe verejných politík (2 prípadové štúdie)	29
5. Participácia verejnosti na tvorbe politík týkajúcich sa životného prostredia	29
6. Ľudskoprávna stratégia	29
7. Participácia Rómov na lokálnej úrovni vo Veľkom Krtíši	30
8. Zapojenie Rómov do tvorby Akčného plánu pre okres Kežmarok (regionálna úroveň)	31
9. Zapojenie celkovej verejnosti do tvorby Koncepce mestského rozvoja -(národná úroveň).....	31
KLÚČOVÉ VÝSTUPY	32
kvalitatívny výskum zameraný na participáciu marginalizovaných skupín pri tvorbe verejných politík	32
teoretický podklad - participácia a znevýhodnené skupiny	32
podklady pre zber dát a spracovanie prípadových štúdií	32
dátové zdroje – rozhovory s aktérmi verejných politík	32
ĎALŠIE VÝSTUPY	33
2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Bruno KONEČNÝ / Iveta a Veronika FERČÍKOVÁ	34
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	34
jún 2017 – august 2017	35
Dosiahnuté výsledky a výstupy.....	35
Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác	37
Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré ste vás stretli/na ktoré ste narazili.....	38
Spôsob uplatnenia dosiahnutých výsledkov v ďalšej činnosti	38
september 2017 – december 2017.....	39
Dosiahnuté výsledky a výstupy.....	39
Zhrnutie	40
KLÚČOVÉ VÝSTUPY	41
spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt s pracovným názvom slovník.....	41
spracovanie pracovných štandardov participácie prebieha	41
ĎALŠIE VÝSTUPY	42
2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Ján GOMBALA, Kristína KOLLAROVÍČOVÁ, Albert VLK	43
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	43
štruktúra zberu dát v rámci roka 2017	43
videozber dát k národnému projektu.....	43
videozber dát zameraný na zviditeľnenie princípov open - government.....	43
videozber dát k jednotlivým pilotným projektom	44
videozber dát z informačných dní / panelových diskusií Choreografie zmeny	44
ďalšie využitie dátových súborov - zdrojov	45
2.2. PRÁVNÝ RÁMEC A LEGISLATÍVA / Kristína BABIAKOVÁ / Imrich VOZÁR / Ivana FIGULI	46
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	46
máj 2017 – august 2017.....	47
Dosiahnuté výsledky a stav spracovania jednotlivých zadaní	47
Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré ste vás stretli/na ktoré ste narazili.....	48
september 2017 – december 2017.....	49
Dosiahnuté výsledky a stav spracovania jednotlivých zadaní	49
KLÚČOVÉ VÝSTUPY	50
spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt s pracovným názvom slovník.....	50
ĎALŠIE VÝSTUPY.....	50
2.3. BUDOVANIE KAPACÍT / Zora PAULÍNIOVÁ a Ľuba BOROŠOVÁ	51
ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY	51
september 2017 – december 2017.....	51
október 2017 – december 2017	55

KLÚČOVÉ VÝSTUPY	57
aktualizovaný návrh procesu prípravy profilu absolventa	57
praktické skúsenosti s participáciou občanov na lokálnej úrovni	57
ĎALŠIE VÝSTUPY.....	58
SPOLOČNÉ VÝSTUPY / PRIEREZOVÉ TÍMY	59
pojmové ukotvenie projektu a základný slovník pojmov	59
a/ terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k verejnému záujmu, VS a verejným politikám	59
b/ terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k participácii a inovatívnym procesom tvorby politik	59
c/ poznámka k finalizácii a zverejneniu	60
katalóg k podaktivite 2.....	61
Jana Plichtová: Dnešná politika? Rýchle zisky, dlhodobé straty.....	62
cyklus panelových diskusií - po stopách Choreografií zmien	66
CHOREOGRAFIE ZMENY I: V OZVENÁCH REALITY ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?.....	66
CHOREOGRAFIE ZMENY II: ZRANITELNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE	67
CHOREOGRAFIE ZMENY III: DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ	67
CHOREOGRAFIE ZMENY IV: O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH... ..	68
CHOREOGRAFIE ZMENY V: O RÓMOCH BEZ RÓMOV ALEBO PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE	68
Na ceste, alebo z denníkov analytickej expedície	69
Z denníkov analytiky - November 2017	69
Workshop Áno, či nie?! na Open Government Week 2017	69
Pracovné stretnutie k PODA 2	69
Workshop Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou?	69
Podanie Žiadosti o platbu	70
Stretnutie členov projektového tímu	70
Neformálne raňajky na tému Stojí participácia za to?	70
Choreografie zmeny III - Dôvera, inštitúcie, verejnosť	70
Choreografie zmeny IV - O tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch a človečine	71
Choreografie zmeny V - O Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov vo verejnom živote	71
Panelová diskusia a workshop na podujatí Ako predchádzať konfliktu záujmov pri územnom rozvoji?	71
Newsletter: Pilotný projekt č.5 - Od Levoče po Spišský hrad	72
Z denníkov analytiky - December 2017.....	72
Stretnutie členov projektového tímu	72
Newsletter - Za Choreografiami zmien.....	72
O participácii so študentmi s celého sveta	73
Stretnutie členov analytického tímu	73
Podnet: Jana PLICHTOVÁ a Anna ŠESTÁKOVÁ	74
Podnet: Barbara GINDLOVÁ	75
PRÍLOHY	76

*„Silná demokracia vyžaduje, aby sme
vzali vážne seba samých ako občanov.
Občania sú vládcami:
správcovia seba, svojich komunít,
páni svojho vlastného osudu“.*

B. Barber

ŠTRUKTÚRA PODA 2 / analyticko–metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe

2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI

Blok činností, ktorý je zastrešený názvom analyticko–metodické činnosti, predstavuje širokú škálu prác a činností, ktoré spolu predstavujú konzistentný a komplexný prístup k získavaniu, spracovaniu, interpretácii a vyhodnocovaniu relevantných dát s cieľom generovať súbor odporúčaní a návrhov na zlepšenie podmienok pre partnerstvo a dialóg v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Súčasne sa prostredníctvom realizovaných činností, dosiahnutých výstupov/výsledkov zabezpečuje možnosť vzniku verejne prístupnej znalostná databázy pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík.

2.1.1. Teoretické východiská, pojmové ukotvenie a metodické rámce

stanovenie základného teoretického rámca pre oblasť tvorby verejných politík na participatívnom princípe (celý životný cyklus), ako aj tvorba vybraných metodických rámcov. Spracovanie vybraných metodických rámcov slúži na ich overenie a testovanie v praxi, alebo v rámci pilotnej schémy v rámci realizácie pilotných projektov.

2.1.2. Zber dát

zabezpečuje masívny zber dát pre potreby analyticko–metodickej činnosti. Zámerom je realizácia zberu kvantitatívnych a kvalitatívnych dát s využitím rôznych metód, ktorý priamo určuje budúcu kvalitu výstupov z analytickej činnosti, umožňuje ich objektivizáciu, verifikáciu, kvalitnejšiu interpretáciu a súčasne porovnanie výsledkov s využitím viaczdrojového princípu generovania a sumarizácie dát.

2.1.3. Analýzy, prieskumy

komplexná analytická činnosť, zabezpečujúca podklady pre celkovú Analýzu stavu a možností participácie v SR, ktorá stanoví východiská a predstaví súbor odporúčaní a návrhov, zameraných na podporu participácie v praxi VS, zabezpečí vznik advokačných materiálov a argumentačných portfólií pre ÚSV ROS.

2.2. PRÁVNÝ RÁMEC A LEGISLATÍVA

Analýza súčasných legislatívnych nástrojov a možností participácie je jedným z kľúčových pilierov komplexnej Analýzy stavu a možností participácie v Slovenskej republike. Zmapovanie súčasných právnych rámcov, legislatívnych nástrojov a možností participácie zainteresovaných skupín na tvorbe verejných politík na Slovensku a v zahraničí. Prístup zhodnotenia súčasného stavu sleduje celý životný cyklus verejných politík (od prípravy, tvorby, implementácie, monitoringu až po revíziu), ako aj 4 úrovne tvorby verejných politík (národná, regionálna, mikroregionálna a miestna úroveň).

2.3. BUDOVANIE KAPACÍT

zabezpečiť predpoklady pre systematické a cielené budovanie kapacít verejnej správy na všetkých úrovniach prostredníctvom novovytvoreného programu vzdelávania pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík a prostredníctvom vyškolenia pilotných skupín účastníkov z prostredia VS

PRACOVNÉ SKUPINY / EXPERTNÉ ANALYTICKÉ TÍMY

V rámci monitorovacieho obdobia na realizácii podaktivity 2 malo účasť sedem samostatných analytických tímov a expertných pracovných skupín:

- 1. teoretické východiská**
Jana Plichtová, Anna Šestáková
- 2. monitoring pilotnej schémy**
Daniel Klimovský a jeho tím: Tomáš Jacko, Alexandra Poláková, Alexandra Hrabínová, Tomáš Malec, Jakub Varín a Miriam Bošelová
- 3. zapájania marginalizovaných skupín**
Elena Kríglerová, Alena Chudžíková, Jarmila Lajčáková, Jana Kadlečíková a ich tím výskumníčov junioriek: Katarína Medľová, Ivana Rapošová, Zuzana Havírová – Balážová a Zuzana Jacková
- 4. ekonomické prínosy**
Bruno Konečný, Veronika a Iveta Ferčíkové
- 5. legislatíva a právny rámec**
Kristína Babiaková, Imro Vozár, Ivana Figuli
- 6. profil absolventa**
Zora Paulíniová, Ľuba Borošová
- 7. videozber dát**
Ján Gombala, Kristína Kollarovičová, Albert Vlk
- 8. spoločné výsledky a aktivity, realizované na základe dynamických riešení na projekte**

PRACOVNÉ STRETNUTIA EXPERTOV K PODAKTIVITE 2

- nulté pracovné stretnutie analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa **4. mája 2017**
- prvé pracovné stretnutie analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa **26. júna 2017**
- druhé pracovné stretnutie analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa **18. septembra 2017**
- tretie pracovné stretnutie analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa **14. decembra 2017**

2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Jana PLICHTOVÁ a Anna ŠESTÁKOVÁ

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY
terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k participácii a inovatívnym procesom tvorby politík a index participácie v procesoch tvorby politík Zadanie: spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt a ďalšiu analytickú, metodickú a legislatívnu činnosť vo vzťahu k participácii a inovatívnym procesom tvorby politík a index participácie v procesoch tvorby politík • Výstup/Výsledok: odborné výstupy a expertízy pre spracovanie odborného materiálu pre expertov zapojených na projekte, pojmový slovník (filozofický, teoretický základ pre ďalšiu výskumnú a analytickú činnosť), pojmové ukotvenie projektu – ponúka základný slovník pojmov, definuje verejný záujem, VS, verejné politiky, štruktúru VS a úrovne tvorby verejných politík, proces prípravy, tvorby, schvaľovania, implementácie, monitoringu a revízie verejných politík, súčasne definuje participáciu, jej formy, metódy, riešené témy, typy problémov, znaky úspešnej participácie, je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, čiastkový výstup a podkladový materiál pre záverečnú Analýzu stavu a možností participácie
metodika merania kvality participácie / index participácie - usmernenie Zadanie: príprava a tvorba odborných dokumentov k problematike merania kvality participácie a nastaveniu kľúčových kritérií (index participácie) merania kvality participácie ✓ Výstup/Výsledok: prehľad modelov merania kvality participácie – prehľadová štúdia, ktorá čerpá zo zahraničných zdrojov a príkladov pre identifikáciu kľúčových ukazovateľov a premenných, slúži ako východisko pre komparatívnu analýzu a odporúčaný prehľad ukazovateľov kvality participatívneho procesu tvorby verejných politík (index participácie), stanovenie kľúčových indikátorov a prípravu metodiky merania kvality participatívneho procesu, je východiskovým dokumentom pre nastavenie zberu dát a ďalšiu analytickú činnosť, ✓ Výstup/Výsledok: metodika merania kvality participácie (vrátane navrhnutých indikátorov merania kvality participácie, tzv. index participácie) – metodický materiál, ktorý slúži ako podporný manuál pre nastavenie a kontrolu procesu participatívnej tvorby verejných politík v rámci pilotnej schémy/projektov, metodika bude testovaná v procese implementácie pilotnej schémy,
kvantitatívny zber dát - reprezentatívny prieskum participácie občanov na vzorke 1000 – 1200 respondentov formou 30 otvorených otázok Zadanie: spracovanie dotazníka pre reprezentatívny prieskum participácie občanov, • Výstup: návrh dotazníka pre reprezentatívny prieskum participácie občanov
Zadanie: príprava a tvorba odborných podkladov a expertíz ✓ Výstup/Výsledok: odborné výstupy a expertízy pre POROVNÁVACIA ANALÝZA - Spôsoby a miera participácie na Slovensku a v zahraničí: ide o teoretický výstup, ktorý vychádza z analytickej činnosti v rámci bloku 2.2. Právny rámec a legislatíva. Porovnáva spôsoby a mieru participácie v SR a zahraničí. Na základe analýzy existujúcich participatívnych nástrojov ukotvených v slovenskom legislatívnom rámci (v previazaní na všetky úrovne riadenia VS) a existujúcich účinných, inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí poukazuje na potreby, riziká, ako aj generuje návrhy na zlepšenie a identifikuje opatrenia, ktoré smerujú k podpore participácie na Slovensku (<i>vrátane možnosti úpravy právnych predpisov, novelizáciu existujúcej legislatívy, prípadne prípravu samostatnej legislatívnej iniciatívy</i>)
✓ výstup: PREHĽADOVÁ ŠTÚDIA I. - Pozitívne vplyvy participácie vo vzťahu k princípom good governance: ide o teoretický výstup, ktorý objasňuje pozitívne vplyvy participácie vo vzťahu k záväzkom demokratického štátu, zásadám rovnakého zaobchádzania, politickej slobody občanov, ku kvalite politického rozhodovania, ku dôveryhodnosti VS, k rôznym podobám korupcie, k udržateľnosti implementácie politického rozhodnutia a k podpore sociálneho a kultúrneho kapitálu občanov. Predstavuje jedno z východísk pre komplexné nastavenie parametrov merania prínosov participácie (vrátane jej ekonomických prínosov), ako aj jej prínosov pre spoločnosť/územie.

jún 2017 – august 2017

Predtým ako BUDEME RIEŠIŤ konkrétne detaily (**index participácie – nastavenie kritérií pre meranie kvality participácie**), MUSÍME SI ODPOVEDAŤ na základnú otázku, čo to vlastne participácia občanov v rámci demokratického systému znamená, aký význam sa jej v jednotlivých modeloch demokracie prikladá a ako sa zdôvodňuje participácia vo vzťahu k politickej a morálnej legitimize demokratického systému (**spracovanie teoretických východísk**).

S tým súvisia konkrétnejšie otázky:

- aké podmienky musia štátne inštitúcie splniť, ako majú byť nastavené, aby nešlo o karikatúru participácie, alebo o jej politické zneužitie, či zneužitie iniciatívy a dobrovoľnej aktivity občanov a občianok?
- aké existujú riziká jednotlivých nástrojov participácie? aké nedostatky a riziká participácie reflektujú jednotlivé modely demokracie? ako na ne odpovedajú? ako inovujú svoje ideálne a praktické predstavy o participácii v rámci obnovy dôvery občanov voči reálnym možnostiam reprezentatívnej liberálnej demokracie?
- čo je príčinou upadajúcej politickej participácie občanov, akým spôsobom občania a občianky kompenzujú nedostatok príležitostí skutočne ovplyvniť politické rozhodovanie? Aké dôsledky prinášajú skupiny nezačlenených a vylúčených občanov?

Slovník bude vychádzať z odpovedí na položené otázky (teoretická štúdia). Spolupráca na slovníku vyžaduje istú základnú dohodu o odpovediach na základné otázky v rámci nášho celého výskumného tímu. Okrem toho vyžaduje aj dohodu o súbore hesiel slovníka a o formálnych náležitostiach, ktoré musí spĺňať každé heslo slovníka.

Dosiahnuté výsledky

- zmapovanie najdôležitejšej literatúry k participácii a good governance,
- konceptualizácia občianskej a politickej participácie a jej foriem (prieniky a rozpory v klasifikáciách rôznych autorov),
- slovník participácie (pracovná verzia – je v procese kontinuálneho prerábania / zlepšovania v nadväznosti s prácou na prehľadovej štúdii),
- rozpracovaný rešerš k indexu participácie (meraniu kvality participácie),
- vymedzenie približnej štruktúry, hlavných téz a základnej argumentácie k prehľadovej teoretickej štúdii

Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác

- uchopenie pojmu good governance v zahraničnej a domácej literatúre (rozdiely v posunoch vo význame od originálnych zdrojov)
- nové podnety čerpáme najmä z oblasti participatívnej demokracie (s dôrazom na participatívne reformy) a deliberatívnej demokracie

Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré ste vás stretli/na ktoré ste narazili

- konfúzia pojmov občianskej a politickej participácie v domácej aj zahraničnej literatúre,
- časté a výlučné stotožňovanie občianskej verejnosti s mimovládny sektorom,

- mnohé problémy spočívajú v systéme samotnej zastupiteľskej demokracie,
- aktivizmus nie je vždy pozitívny (občania participujú aj v hnutiach a spolkoch, ktoré sú svojou povahou antidemokratické, čo predstavuje riziko),
- riziká značne zúženého, technokratického, ekonomického a elitárskeho chápania participácie v rámci presadzovanej koncepcie efektívnej správy, resp. good governance,

Spôsob uplatnenia dosiahnutých výsledkov v ďalšej činnosti

- na základe doterajších analýz vidíme dôležitosť tém ako sú: inklúzia, zmocnenie, sociálny kapitál / tvorba sociálneho kapitálu, podmienok, aké inštitúcie verejnej správy vytvorili pre participáciu a pre tvorbu sociálneho kapitálu, spôsoby uplatnenia participatívnych reforiem v rámci zásadných princípov demokracie
- filozofické a konceptuálne ukotvenie participácie využijeme pri čiastkových výstupoch ako je slovník; vymedzenie znakov autentickej prodemokratickej participácie a hodnotenie kvality participácie.

september 2017 – december 2017

Stav spracovania jednotlivých zadaní / dosiahnuté výsledky a výstupy

Spracovanie teoretických východísk v podobe prehľadovej štúdie je v štádiu rozpracovania (finálna verzia bude v decembri zverejnená na pripomienkovanie). Štúdia pokrýva nasledovné tematické okruhy:

- ✓ je demokracia (v západných demokraciách, v SR) v kríze? Aké sú príznaky tejto krízy?
- ✓ aké sú problémy / nedostatky reprezentatívnej demokracie?
- ✓ aká je úloha občianskej participácie v rôznych modeloch demokracie
- ✓ história a možnosti participatívnej demokracie
- ✓ príklady úspešných participatívnych reforiem
- ✓ výhody a kritika vybraných príkladov participatívnych reforiem
- ✓ akým spôsobom je možné dosiahnuť inštitucionálnu zmenu?
- ✓ aké sú možnosti dizajnu participatívnych reforiem
- ✓ história a významové premeny konceptu governance
- ✓ koncept a indikátory dobrého vládnutia (good governance)
- ✓ kritika a výhody multi-level governance, všeobecná kritika

Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác

Otvorenou otázkou zostáva index participácie, resp. nastavenie kritérií pre meranie kvality participácie. Jednou z možností je použiť niektoré vybrané (alebo viacero) indikátorov good governance (príp. niektorý manuál pre zapájanie verejnosti do rozhodovania). Ďalšou možnosťou je hodnotiť kvalitu participácie na základe miery autority (t.j. zmocnenia), ktoré poskytuje občanom (napr. Arnstein – tzv. rebrík občianskej participácie). Kritika takéhoto prístupu sa vzťahuje predovšetkým k faktu, že nie každý dizajn participatívneho procesu bude fungovať v rôznych podmienkach, t.j. nemožno tvrdiť, že plná občianska kontrola je vhodná v každej situácii. V tom prípade by bolo možné hodnotiť adekvátnosť participácie (ako navrhuje Fung, 2001) na základe toho, ako konkrétny prípad naplnil kritériá legitimacy (občania majú dobrý dôvod podporiť prijaté rozhodnutia), spravodlivosti / rovnosti (zahrnutie

rozmanitých perspektív, vrátane znevýhodnených skupín) a efektivity (nakoľko sú výsledky lepšie ako predošlé usporiadanie).

Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré vás stretli/na ktoré ste narazili

Čoraz viac sa ukazuje, že vzhľadom k zložitosti problematiky je veľmi náročné spracovať danú tému v priestore jednej štúdie. Výsledný výstup sme sa teda rozhodli rozdeliť na dve samostatné kapitoly, kde jedna časť bude pokrývať témy participácie v kontexte reprezentatívnej demokracie, participatívnu demokraciu a inštitucionálnu zmenu a druhá časť sa bude venovať analýze a kritike konceptu „governance“. Napriek tomu, že finálny dokument bude sám o sebe pomerne rozsiahly, domnievame sa, že skutočne hĺbkové spracovanie filozofického ukotvenia participácie by si vyžadovalo minimálne samostatnú monografiu.

Spôsob uplatnenia dosiahnutých výsledkov v ďalšej činnosti

Zistenia, ktoré uvádzame v prehľadovej štúdií, umožnia vytýčiť rámec možností zmien inštitucionálneho dizajnu participatívnych reforiem. Z dlhodobého hľadiska poukazujú na to, akým smerom by sa mala uberať tvorba participatívnych a iných politík (skutočná decentralizácia, self-governance a podpora samostatnosti občanov, zmocnená participácia, zvyšovanie sociálnej inklúzie a sociálneho kapitálu, podpora samostatného a kritického myslenia na školách, zahrnutie vedomostí o samospráve do učebných osnov, atď.). Nové výstupy umožnia tiež revíziu a úpravu hesiel slovníka, ktorého prvú verziu sme už odovzdali.

KLÚČOVÉ VÝSTUPY

spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt s pracovným názvom slovník

vzhľadom na prierezový charakter výstupu – viď kapitolu spoločné výstupy

spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia formou štúdie s pracovným názvom filozofické a pojmové ukotvenie participácie

- **spracovali:** **Jana Plichtová a Anna Šestáková**
- **stručný opis dokumentu:** filozofické a pojmové ukotvenie participácie - spracované témy:
 - Participácia v kontexte zastupiteľskej demokracie a trhovej ekonomiky
 - Participácia neelitných občanov v participatívnej demokracii
 - Inštitucionálna zmena – ako rozhodovať o dizajne participatívnych politík?
- **charakteristika výstupu:** otvorená pracovná verzia
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, po finalizácii a schválení bude predstavovať samostatný výstup

self-governance a manažment spoločných zdrojov

- **spracovali:** **Anna Šestáková**
- **stručný opis dokumentu:** prezentácia a odborné podklady k pracovnému stretnutiu k PODA 2 dňa 26.6.2017, zameraná na prístupy nositeľky Nobelovej ceny za ekonómiu Elinor Ostrom k téme sociálnych dilem, kolektívnych akcií a udržateľnosti zdrojov a evolúcii inštitúcií
- **charakteristika výstupu:** otvorená pracovná verzia
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť

ĎALŠIE VÝSTUPY

- ✓ **rozhovor A. Šestákovej s J. Plichtovou pre Katalóg k PODA 2**
vid' samostatnú prílohu k sumarizačnej správe
- ✓ **účasť J. Plichtovej na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY I. – v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko**
videozáznam k dispozícii, doslovný prepis - vid' prílohu k sumarizačnej správe
- ✓ **účasť J. Plichtovej na pracovnej ceste do Lenartova / pilotný projekt 12 – zakladanie Občianskej rady**
podporná dokumentácia k dispozícii / vid' Z denníkov pilotnej schémy – november 2017
- ✓ **účasť J. Plichtovej na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY IV. – o tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch práce a človečine, alebo večerné úvahy nad novým zákonom o sociálnych podnikoch**
videozáznam k dispozícii – vid' prílohu, prepis k dispozícii
- ✓ **účasť J. Plichtovej na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY V. – o Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov vo verejnom živote**
videozáznam k dispozícii – vid' prílohu, prepis k dispozícii

2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / DANIEL KLIMOVSKÝ

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY

priebežná dokumentácia a sebaevalvácia pilotnej schémy a pilotných projektov, zber dát II. – zber dát z pilotných projektov, zastrešených pilotnou schémou participatívnej tvorby verejných politík

Zadanie: metodické nastavenie zberu a vyhodnocovania dát z pilotnej schémy, zber dát II. Z pilotnej schémy a spracovanie katalógu príkladov dobrej praxe

- ✓ **Výstup/Výsledok:** dátové zdroje, zrealizované rozhovory s aktérmi vybraných verejných politík, podklady pre katalóg dobrých príkladov praxe, identifikácia a spracovanie dobrých – porovnateľných príkladov dobrej praxe z o Slovenska i zahraničia, ktoré sú relevantné pre podporu realizácie vybraných projektov
- ✓ **Výstup/Výsledok: metodika priebežnej dokumentácie a sebaevalvácie** – ako dokumentovať pilotné projekty? – ide o metodické usmernenie pre realizátorov a účastníkov pilotných projektov. Ide o metodiku, ktorá zabezpečuje pohľad „zvnútra“, na základe ktorej bude prebiehať zber dát o priebehu a výsledkoch pilotných projektov na jednotnom metodickom princípe, materiál nastavuje jednotný model dokumentácie a seba vyhodnocovania participatívneho procesu, aby bolo možné zabezpečiť riadený zber dát z pilotnej schémy pre ďalšiu analyticko–metodickú činnosť na základe jednotného kľúča, odporúčania a konzultačný proces zameraný na podporu dosiahnutia zadaných výsledkov,
- ✓ **Výstup/Výsledok: katalóg príkladov dobrej/zlej praxe z prostredia pilotnej schémy** – predstavuje výsledok zberu dát III., ktorým je katalóg príkladov dobrej/zlej praxe, spracovaných na jednotnom metodologickom základe, ktoré sú výsledkom kvalitatívneho zberu dát II., ponúka pohľad na pilotnú schému „zvnútra“ (tzv. zainteresovaný pohľad), sleduje a skúma hlavné indikátory merania kvality participácie v praxi pilotných projektov. Súčasne príklady dobrej a zlej praxe dokumentujú priebeh, postupy, riziká, bariéry, mieru zapojenia verejnosti/zainteresovaných skupín, postavenie a úlohu subjektov VS, MNO a iných aktérov v procese prípravy a tvorby verejnej politiky, ako aj celkové výsledky pilotnej schémy,

apríl 2017 – august 2017

Dosiahnuté výsledky

Obdobie od mája 2017 do augusta 2017 bolo určené pre **zostavenie tímu zodpovedného za monitoring a prípravu spätnej väzby pre pilotnú schému** participatívnej tvorby verejných politík a potreby dvanástich pilotných projektov. V tejto súvislosti boli oslovení potenciálni členovia tímu. Z možných spolupracovníkov bolo vybraných týchto šesť osôb:

- Mgr. Miriama Bošelová, PhD.
- Ing. Alexandra Hrabínová
- Mgr. Tomáš Jacko, PhD.
- Mgr. Tomáš Malec
- Mgr. Alexandra Poláková, PhD.

- Mgr. Jakub Varíni.

Ide o osoby, ktoré majú skúsenosti s participatívnymi procesmi a zároveň sú pripravení aj z metodologického hľadiska na plnenie zverených úloh.

Okrem uvedeného zostavovania tímu bol v sledovanom období spracovaný dokument **„Sebahodnotenie pilotných projektov a plán zberu údajov“**, ktorý predstavuje rámcový dokument popisujúci metodologický postup pri zbere údajov v rámci monitoringu projektu, ktoré budú využívané pri príprave spätnej väzby pre potreby pilotných projektov.

Metodika pozostáva z nasledujúcich častí:

1. Význam sebahodnotenia
2. Ciele a výstupy sebahodnotenia
3. Časový harmonogram sebahodnotenia
4. Nástroje zberu údajov pre účely sebahodnotenia
5. Sebahodnotiaci proces.

Tento dokument bol prezentovaný na I. pracovnom stretnutí v Liptovskom Mikuláši v júli 2017, kde bol pripomienkovaný zástupcami pilotných projektov. V rámci II. pracovného stretnutia k pilotnej schéme bude osobne predstavený pracovný tím „zberačov“ dát a navrhnutý scenár priebehu zberu dát II.

V neposlednom rade bol pripravený tiež **návrh postojového dotazníka**, ktorý bude distribuovaný respondentom reprezentujúcim všetky tri skupiny zapojených subjektov/aktérov:

- ✓ verejná správa,
- ✓ mimovládne organizácie,
- ✓ občania.

Dotazník bude distribuovaný trom skupinám, a to zástupcom orgánov verejnej správy, zástupcom MVO a participujúcim občanom/obyvateľom. Zatiaľ čo u prvých dvoch skupín sa predpokladá vysoká miera zhody respondentov (začiatok a koniec), u občanov/obyvateľov tento prekryv bude výrazne nižší. Táto zhoda nám ale umožní sledovať možný posun v postojoch v priebehu implementácie pilotných projektov. Cieľom je pri tom získať kvantitatívny údaj (skóre), ktoré môže poukázať na posun v postojoch. V dotazníku sa nepýtame spôsobom "prečo?", pretože to bude súčasťou iných metód, ktoré využijeme. Ako je už uvedené, dotazník nám má iba poukázať na potenciálny kvantitatívne vyjadrený posun v postojoch.

Doteraz bol dotazník pripomienkovaný Zorou Paulíniovou, Brunom Konečným, Barbarou Gindlovou a s prof. Vetter (Univerzita v Štutgarte, Nemecko), no radi by sme počuli aj Vaše názory. Prosím, berte do úvahy vyššie uvedené a tiež to, že dotazník musí ostať stručný a musí byť zrozumiteľný (pri vyplňaní dotazníku obyvateľmi/občanmi budú títo inštruovaní anketármi, ktorí poskytnú prípadné potrebné vysvetlenia). Aj z tohto dôvodu sme do dotazníku nedávali žiadne otvorené otázky. Rovnako sme obmedzili napr. nástroje, na ktoré sa pýtame, charakteristiky participácie a pod.

Prieskum sa bude realizovať v dvoch etapách, aby bolo možné merať postoje k vybraným skutočnostiam a zároveň posuny/zmeny v postojoch po určitom období. Prvý zber prebehne na pracovnom stretnutí v Liptovskom Mikuláši v októbri 2017 formou dotazníka a následných pološtruktúrovaných rozhovorov (očakávaná). Uvažujeme o možnosti aplikovať strom potenciálnych scenárov.

Získané údaje budú spracované korektnými štatistickými metódami a v prípade štatisticky významných alebo zaujímavých výsledkov budú tieto dopĺňané o ďalšie údaje (získané napr. rozhovormi) a analyzované doplnkovými metódami (napr. obsahovou analýzou). Návrh postojového dotazníka bol konzultovaný a pripomienkovaný na osobných stretnutiach aj prostredníctvom elektronických komunikačných kanálov a pripomienky boli zapracované.

Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác

Monitorovací tím si čo v najkratšom čase bude musieť rozdeliť pilotné projekty tak, aby každý člen tímu mal na starosti dva pilotné projekty. Následne sa členovia monitorovacieho tímu dôkladne oboznámia s príslušnou projektovou dokumentáciou.

Ako kľúčová aktivita, ktorá je zároveň hlavnou výzvou nasledujúceho obdobia, sa javí koordinácia postupu členov monitorovacieho tímu, ktorá bude zahŕňať ich metodologické usmernenie, úvodné aktivity zberu relevantných údajov, prvé stretnutia s odbornými garantmi pilotných projektov a včasné i úplné plnenie technicko-administratívnych úloh (napr. vyplňanie a odovzdávanie výkazov, príprava a vyúčtovanie služobných ciest atď.).

Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré vás stretli/na ktoré ste narazili

Chýbajúce konkrétne uchopenie participačného procesu komplikuje celkové nastavenie monitorovacieho procesu. Výber kľúčového, respektíve relevantného konceptu by jednoznačne pomohol pri formulácii napr. súborov otázok a problémov, ktoré je potrebné sledovať v rámci implementácie jednotlivých pilotných projektov.

Členovia monitorovacieho tímu vyjadrili obavy, či im budú respondenti pri rozhovoroch ochotní poskytovať relevantné odpovede a v tejto súvislosti sa informovali, ako je zabezpečená povinnosť potenciálnych respondentov takéto údaje poskytovať. V tomto kontexte je zrejmé, že kým u financovaných subjektov poskytovanie údajov možno do určitej miery požadovať ako ich povinnosť, v prípade ostatných zainteresovaných subjektov je takéto nárokovanie si poskytnutia údajov nemožné.

Pri pripomienkovaní postojového dotazníka sa objavila požiadavka, aby využívaná škála pozostávala z párneho počtu možností, čím sa eliminuje tendencia uvádzania stredovej hodnoty oslovenými respondentmi. Rovnako bola vznesená námietka, že dotazník je venovaný postojom implicitným spôsobom. Táto skutočnosť bola potvrdená, no ide o zámer, pretože zisťovanie postojov môže byť ťažko uchopiteľnou témou pre veľký počet respondentov a títo jednoduchšie vnímajú participáciu a participačný proces prostredníctvom zaužívaných „názorov“. Dôležité je tiež zdôrazniť, že dotazník má predovšetkým naznačiť určitý posun v nazeraní na participáciu, no vysvetlenie prípadných posunov bude postavené na analýze údajov získaných inými metódami, napríklad rozhovormi, pozorovaniami a pod.

september 2017 – december 2017

Dosiahnuté výsledky

Obdobie od septembra 2017 do decembra 2017 bolo určené pre realizáciu zberu prvých dát, do ktorého boli zapojení všetci členovia monitorovacieho tímu, teda Mgr. Miriama Bošelová, PhD., Ing. Alexandra Hrabínová, Mgr. Tomáš Jacko, PhD., Mgr. Tomáš Malec, Mgr. Alexandra Poláková, PhD. a Mgr. Jakub Varíni.

V sledovanom období sa monitorovací tím stretol niekoľkokrát, pričom v septembri sa stretnutia týkali prípravy členov tímu na zber dát. Členovia monitorovacieho tímu si rozdelili pilotné projekty a to tak, aby na každého člena monitorovacieho tímu pripadali dva pilotné projekty, čím došlo k splneniu úlohy, ktorá bola definovaná v predchádzajúcom období.

Následne, v dňoch 9. – 11. 10. 2017 sa členovia monitorovacieho tímu zúčastnili II. pracovného stretnutia k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši. Na tomto stretnutí došlo k predstaveniu členov monitorovacieho tímu zástupcom pilotných projektov. Okrem toho boli členovia monitorovacieho tímu poverení prípravou a realizáciou vybraných videovizitiek so zástupcami zapojených mimovládnych organizácií a subjektov verejného sektora. V neposlednom rade došlo na tomto pracovnom stretnutí tiež ku **zberu dát prostredníctvom postojového dotazníka**, ktorý vyplnili tak zúčastnení zástupcovia mimovládnych organizácií ako aj zúčastnení zástupcovia subjektov verejného sektora.

Obdobie, ktoré nasledovalo po II. pracovnom stretnutí k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši, bolo zamerané na kritické zhodnotenie prvého zberu dát a na stanovenie ďalšieho postupu pri tomto zbere. Opakovane došlo k upozorneniu, že príprava videovizitiek nebola vhodne komunikovaná vo vzťahu k členom monitorovacieho tímu, ako aj to, že materiály a dokumenty, ktoré mali členovia monitorovacieho tímu k dispozícii na prípravu (napr. projektová dokumentácia, či web-stránky príslušných projektov) neboli aktualizované a až na mieste tvorby videovizitiek sa členovia monitorovacieho tímu dozvedeli o zmenách, ktoré sa týkali im zverených pilotných projektov.

Postojový dotazník bol distribuovaný tiež 27. 11. 2017 v Podbanskom a to v rámci podujatia organizovaného Regionálnym vzdelávacím centrom (za monitorovací tím sa tohto podujatia zúčastnili A. Hrabínová a D. Klimovský). V tomto prípade bol dotazník distribuovaný zamestnancom stavebných úradov, pričom návratnosť bola približne na úrovni 70 ks.

V období decembra 2017 boli členovia monitorovacieho tímu poverení, aby si aktualizovali v spolupráci so zástupcami ÚSV ROS projektovú dokumentáciu a aby sa pripravili na zber dát v teréne. V tomto kontexte sa niektorí členovia monitorovacieho tímu zúčastnili podujatí, ktoré sa realizovali v rámci niektorých pilotných projektov (napr. M. Bošelová a J. Varíni).

Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác

V sledovanom období sa ukázalo, že zber dát bude musieť byť striktné koordinovaný a to tak, aby na jednej strane zabezpečil dostatočný a využiteľný objem relevantných dát, no na druhej strane, aby nepôsobil rušivo vo vzťahu k subjektom implementujúcim pilotné projekty a aby ich nezaťažoval nad akceptovateľnú mieru.

Ako jasná výzva sa tiež ukazuje potreba priebežnej aktualizácie projektovej dokumentácie a to najmä vzhľadom na orientáciu členov monitorovacieho tímu v prípadných zmenách. Takáto aktualizácia umožní členom monitorovacieho tímu vnímať pohyby vnútri pilotných projektov v širších súvislostiach a zároveň vytvárať si príslušný vhlád do diania v projektoch.

Došlo k posunu spracovania **štvrtročných naratívnych správ** z dôvodu zamedzenia duplicity v previazaní na monitoring pilotných projektov zo strany projektového tímu a výsadkárov „ÚSV ROS“. Prvý zber dát na základe spracovania naratívnej správy za jednotlivé pilotné projekty sa realizoval na prelome decembra 2017 a januára 2018. Správy k spracovaniu boli zaslané pilotným projektom v mesiaci December 2017 ako **priebežná monitorovacia správa za rok 2017**, ktorá sa skladala z dvoch častí. Prvá časť predstavuje opis priebehu projektu stručný odpočet prác, zazmluvnených expertov a dosiahnutých výsledkov, ktorý slúži ako odpočet prác a podklady pre zachytenie zrealizovaných činností, procesov, výstupov a podujatí. spracovanie výročnej monitorovacej správy za rok 2017. Druhá časť predstavuje podklad pre monitorovanie procesov na jednotlivých pilotných projektoch, ktoré bude priebežne zbierať a vyhodnocovať náš tím.

Prvé vyhodnotenie participačných procesov na pilotnej schéme bude spracované a odovzdané začiatkom februára 2018. Vzhľadom na to, že z hľadiska kvality i kvantity plánovaných dát ide o jeden z kľúčových nástrojov, bude potrebné, aby tieto štvrtročné správy boli zo strany zástupcov pilotných schém zostavované a aby prostredníctvom nich poskytl monitorovaciemu tímu potrebné dáta.

Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré vás stretli/na ktoré ste narazili

Ukázalo sa, že koordinácia postupu členov monitorovacieho tímu, ktorá bude zahŕňať ich metodologické usmernenie, úvodné aktivity zberu relevantných údajov, prvé stretnutia s odbornými garantmi pilotných projektov a včasné i úplné plnenie technicko-administratívnych úloh (napr. vyplňanie a odovzdávanie výkazov, príprava a vyúčtovanie služobných ciest atď.) je kľúčom k splneniu úloh, ktoré pred monitorovacím tímom stoja.

I napriek snahe o čo najpresnejšie usmernenie vo vzťahu k technicko-administratívnym úlohám, členovia monitorovacieho tímu sa nevyhli drobným nedostatkom (napr. neúplnému vyplneniu všetkých požadovaných položiek v pracovných výkazoch).

Pri tvorbe videovizitiek sa ukázalo, že pilotné projekty majú svoje špecifiká, na ktoré nie vždy dokázali členovia monitorovacieho tímu dostatočne flexibilne reagovať a tak je potrebné, aby do budúcnosti boli pripravení na prípadné zmeny. Súčasne bolo dohodnuté, že zber dát prostredníctvom videovizitiek bude pokračovať na tých pilotných projektoch, ktoré neboli

spracované za stranu zapojených expertov MNO, subjektov verejnej správy, prípadne iných reprezentantov partnerských inštitúcií za VS.

Postojový dotazník sa javí ako vhodne zostavený, no napriek tomu niektorí respondenti poukazovali na časový rámec potrebný pri jeho vyplňaní a tiež niektorým z nich nebolo zrejmé, prečo sa časť otázok obsahovo opakuje. Pokiaľ ide o použitú terminológiu, s ňou vo všeobecnosti nebol problém, i keď niektorí respondenti mali problém oddeľovať rôzne úrovne tvorby verejných politík (najmä tie úrovne, ktoré považujeme za sub-národné úrovne).

KLÚČOVÉ VÝSTUPY

návrhu procesu sebahodnotenia pilotných projektov a plán zberu údajov z pilotnej schémy a spracovanie metodiky priebežnej dokumentácie a hodnotenia „Ako dokumentovať pilotné projekty“

- **spracovali:** **Daniel Klimovský**
- **stručný opis dokumentu:**
- **charakteristika výstupu:** metodické nastavenie procesu analýzy procesov na pilotnej schéme a pilotných projektoch participatívnej tvorby verejných politík
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, predstavuje samostatný výstup, ktorý bude následne slúžiť ako podklad pre tvorbu odporúčacej metodiky pre sebaevalváciu, monitoring a hodnotenie participačných procesov v rámci prípravy a tvorby verejných politík

prezentácia procesu monitorovania a zberu dát z pilotných projektov pre I. pracovné stretnutie k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši pre realizátorov pilotných projektov

- **spracovali:** **Daniel Klimovský**
- **stručný opis dokumentu:** prezentácia mechanizmu vyhodnocovania pilotných projektov a zberu dát z prostredia jednotlivých pilotov
- **charakteristika výstupu:** otvorená pracovná verzia, ktorá bola aplikovaná do praxe podaktivity 1 aj podaktivity 2
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, predstavuje samostatný výstup, ktorý bude následne slúžiť ako podklad pre tvorbu odporúčacej metodiky pre sebaevalváciu, monitoring a hodnotenie participačných procesov v rámci prípravy a tvorby verejných politík na štyroch zadaných úrovniach VS

postojový dotazník pre občanov, predstaviteľov MNO a VS k participácii

- **spracovali:** **Daniel Klimovský**
- **stručný opis dokumentu:** muštra zberu dát v rámci dotazníkového prieskumu, podporný prieskum k analýze participatívnych procesov
- **charakteristika výstupu:** priebežne používaná verzia
- **ďalšie využitie:** momentálne prebieha spracovanie dát, ktoré boli vyzbierané v roku 2017, prvý výstup z dotazníkového prieskumu sa predpokladá na prelome januára/februára 2017, dochádza k aktualizácii a rozšíreniu dotazníka z pohľadu podnetov prierezových pracovných skupín (požiadavky zo strany pracovnej skupiny ekonomické prínosy)

ĎALŠIE VÝSTUPY

- ✓ **účasť D. Klimovského na I. pracovnom stretnutí k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši (11. – 13.7. 2017)** - vlastná prezentácia k téme monitoringu pilotnej schémy
- ✓ **účasť D. Klimovského na II. pracovnom stretnutí k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši (9.10. – 11.10.2017)** vrátane pracovnej skupiny „zberačov a lovcov“: T. Jacko, A. Hrabínová, A. Poláková, T. Malec, J. Varíni (predstavenie výskumu a členov tímu + spracovanie videovizitiek k pilotným projektom) – viedol samostatné bloky k **zberu dát II. / predstavenie pracovnej skupiny Daniela Klimovského „zberači a lovci“** riadený zber dát z pilotnej schémy/pilotných projektov formou dotazníkového prieskumu „Aký máme vzťah k participácii“
- ✓ **dňa 8. novembra 2017** sa uskutočnilo **pracovné stretnutie PODA 2**, ktoré viedol **Daniel Klimovský**. **Stretnutie s odbornými expertmi participácia 4** sa nieslo v znamení koordinačného stretnutia monitorovacieho tímu (hodnotenie participačných procesov na pilotných projektoch a vyhodnotenie pilotnej schémy). Bolo zamerané na určenie ďalšieho postupu členov tohto tímu a diskusia k očakávanému obsahu naratívnych štvrtročných správ a metóde ich spracovania.
- ✓ **dňa 9. novembra 2017** účasť D. Klimovského na **interaktívnom workshope so starostami z východoslovenského kraja s názvom Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou?**. Podujatie malo názov **Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou**. Stretnutie poskytlo priestor pre kvalitatívny zber dát.
- ✓ **dňa 23.11.2017** účasť D. Klimovského na **panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY V. – o Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov vo verejnom živote** - diskusiu s Klárou Orgovánovou, Janou Plichtovou, Laurou Dittel a Dagmar Plančárovou moderoval Daniel Klimovský.
videozáznam k dispozícii – viď prílohu, prepis k dispozícii
- ✓ **dňa 27. novembra 2011** účasť Daniela Klimovského na **panelovej diskusii** spojenej s workshopom s odbornými zamestnancami Stavebných úradov v Grandhotel Permon na Podbanskom. Podujatie s názvom **Ako predchádzať konfliktu záujmov pri územnom rozvoji** nám pomohlo získať prístup k odborným zamestnancom miestnej územnej samosprávy (mestá, obce, mestské časti) s cieľom zozbierať dáta k téme participatívnej tvorby politík a presadzovanie participačných procesov do praxe verejnej správy.

2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Elena KRÍGLEROVÁ / Alena CHUDŽÍKOVÁ / Jarmila LAJČÁKOVÁ / Jana KADLEČÍKOVÁ / Ivana Rapošová / Katarína Medľová / Zuzana Havírová

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY

kvalitatívny zber dát I. - ex post dokumentácia prípadov participácie formou prípadových štúdií verejnosti na tvorbe verejných politík s dôrazom na zraniteľné a vylúčené skupiny (12 prípadových štúdií)

- **Zadanie: zber a vyhodnocovanie dát, dokumentovanie a vyhodnotenie vybraných ex post prípadov participácie** v rámci ex post dokumentácia prípadov participácie formou prípadových štúdií verejnosti na tvorbe verejných politík s dôrazom na zraniteľné a vylúčené skupiny v zmysle dohodnutého zadania
- **Výstup/Výsledok:** dátové zdroje, zrealizované rozhovory s aktérmi vybraných verejných politík, podklady pre prípadové štúdie, prípadové štúdie
- **Výstup/Výsledok: 12 prípadových štúdií participácie / dokumentácia ex – post prípadov participácie** – predstavuje výsledok kvalitatívneho zberu dát I., zameraného na výskum existujúcich príkladov participatívnej tvorby verejných politík na štyroch úrovniach s dôrazom na participáciu zraniteľných a marginalizovaných skupín pri tvorbe verejných politík, zohľadnenia/nezohľadnenia perspektívy znevýhodnených skupín obyvateľstva, cieľom je dôkladne zmapovať bariéry ako aj možnosti participácie vybraných marginalizovaných skupín v ich účasti pri tvorbe verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna a lokálna), zber dát zabezpečuje návrh konkrétnych opatrení a procesov, ktorými je možné vytvoriť priestor pre zmysluplnú účasť marginalizovaných/znevýhodnených skupín pri tvorbe verejných politík, prípadové štúdie súčasne slúžia ako zdroj dát pre ďalšiu analyticko–metodickú činnosť a jej výstupy,
- **Výstup/Výsledok: metodika zapájania zraniteľných a marginalizovaných skupín do tvorby verejných politík** – metodický materiál, ktorý vznikne v závere projektu na základe vyhodnotenia dát z pilotného projektu a analytického zhodnotenia získaných dát vrátane série prípadových štúdií, ktoré sa realizujú v rámci bloku 2.1.2. Zber dát. Cieľom je posilniť mechanizmy participácie zraniteľných skupín na tvorbe verejných politík. Konkrétne skupín, ktoré sú vytláčané na okraj spoločnosti, alebo sú znevýhodnené z dôvodu etnicity, zdravotného stavu, veku, sexuálnej orientácie, alebo iného postavenia, ktorí majú veľmi nízku reprezentáciu v politických a legislatívnych procesoch. Snahou je zavedením metodiky zmierniť dopady verejných politík, ktoré nezohľadňujú rôznorodé situácie jednotlivcov patriacich do znevýhodnených skupín a namiesto vytvárania rovných príležitostí môžu nerovnosti prehlbovať.

jún 2017 – august 2017

Od júna 2017 do konca augusta 2017 náš výskumný tím pripravoval predovšetkým teoreticko - metodologické podklady k realizácii prípadových štúdií participácie znevýhodnených skupín. V tomto období sme diskutovali najdôležitejšie teoretické východiská, ujednocovali sme si prístup k uchopeniu tejto témy a pripravovali prvé podklady vrátane štúdia literatúry a identifikovania najdôležitejších aktérov participatívnych politík na rôznych úrovniach. Nasledujúca správa popisuje činnosti jednotlivých expertiek a popisuje prvé priebežné výstupy z týchto aktivít.

Jarmila Lajčáková

V uplynulom období pripravovala teoretický základ pre analýzu prípadových štúdií účasti marginalizovaných skupín, najmä etnických a sociálne znevýhodnených menšín pri tvorbe verejných politík.

Vychádzala z teórií liberálnych pluralistov a aj medzinárodného práva, ktoré upravuje participáciu národnostných menšín a Rómov v EÚ. Will Kymlicka, Yael Tamir, Melissa Williams, Joe Carens a ďalší argumentujú, že spravodlivá spoločnosť musí uznať existenciu kultúrne a etnicky definovaných menšín a podporiť ich uznaním a právami garantujúcimi tak účasť na rozhodovaní týkajúcich sa vlastných komunít ako aj širšej spoločnosti. V teórii ako ja medzinárodnom práve je považovaná účasť menšín pri rozhodovacích procesoch ako nevyhnutná z pohľadu princípu spravodlivosti a rešpektu ľudskej dôstojnosti, ako aj predchádzania konfliktov a podpory rôznorodosti.

Pre pochopenie toho, čo znamená „efektívna“ alebo „účinná“ participácia čerpala z práce Aidana McGarryho a Timofeya Agarina, ktorí sa zameriavajú na situáciu Rómov v Európe. Formy participácie tematizujú ako *prítomnosť, hlas a vplyv* – ktoré zachytávajú formy účasti menšín od ich prítomnosti, cez uznanie až po emancipáciu. Takáto schéma, ktorá zachytáva postupné rámcovanie menšín od „návštevníkov“ po aktívnych agentov **sa javí ako užitočný nástroj na prípravu metodológie** nielen prípadových štúdií týkajúcich sa Rómov a iných uznaných národnostných menšín, ale aj migrantov prípadne zdravotne znevýhodnených osôb.

Pri tom ako vyhodnotiť participatívne procesy ako stratégiu začleňovania a emancipácie znevýhodnených skupín vychádzala z práce Iris Marion Young a jej teórie inkluzívnej komunikatívnej demokracie. Jej prístup vychádza z konštruktívnej kritiky teórie deliberatívnej demokracie, ktorá sa javí na prvý pohľad ako atraktívna alternatíva chápaniu demokracie ako agregátu preferencií. Young prináša aj vhodný rámce na definovanie marginalizovaných skupín, ktorá reflektuje na kritiku určitého groupizmu alebo esencializmu kultúrnych menšín liberálnych pluralistov.

Podľa nej demokratické procesy sú inkluzívne nielen tým, že zahŕňajú všetkých jednotlivcov, ktorí môžu byť rozhodnutím potencionálne ovplyvnení. Ale aj tým, že v centre pozornosti sú *“sociálne vzťahy, ktoré dávajú ľudí do odlišných pozícií a determinujú ich skúsenosti, možnosti a poznanie spoločnosti”*. Skupinu, ktorá je relevantná z hľadiska úvahy o spravodlivosti nemožno definovať na základe esenciálnych atribútov. Takýto prístup k definovaniu sociálnych skupín ignoruje fluiditu sociálnych vzťahov. A realitu toho, že aj jedinci, ktorí nemusia mať

esenciálny atribút určitej skupiny, môžu byť v sociálnej pozícii, zažívajúci podobné skúsenosti znevýhodnenia. Esencionalistický prístup podľa nej vytvára umelé hranice, rozdeľuje a podporuje konflikt. Young, ktorá vníma dôležitosť uznania skupín ich však definuje z hľadiska sociálnych pozícií, podobne situovaných osôb v interaktívnych a inštitucionálnych sociálnych vzťahoch.

Výstup: Spracovaný draft teórie (priložený dokument)

Elena Gallová Kriglerová a Ivana Rapošová

Od júna 2017 do augusta 2017 pripravovali podklad pre spracovanie prípadovej štúdie o participácii detí a mládeže na tvorbe verejných politík. Na základe štúdia teoretických dokumentov o participácii mladých, výskumov, ktoré sa realizovali na Slovensku v tejto téme a na základe štúdia verejných politík týkajúcich sa detí a mládeže pripravili základnú metodologickú osnovu realizácie tejto prípadovej štúdie.

Cieľom navrhnutého metodologického rámca je zachytiť štyri základné dimenzie vnímania participácie mladých aktérmi s dosahom na prípravu verejných politík. Tieto štyri dimenzie reflektujú:

- A. pochopenie problematiky participácie a postoje k nej zo strany aktérov,**
- B. vnímané špecifiká participácie mladých ako jednej zo znevýhodnených skupín v procese demokratickej deliberácie,**
- C. aktuálny status quo v oblasti participácie mladých zmapovaný na základe empirického príkladu,**
- D. projekciu ideálneho stavu smerom do budúcnosti.**

Jednotlivé témy rozpracované v rámci štyroch výskumných dimenzií budú následne preklopené do pološtrukturovaných rozhovorov. Identifikácia respondentov prebehne metódou snehovej gule – t.j. na základe odporúčania osôb s priamou skúsenosťou s participáciou mladých (tzv. gate-keepers v danej téme). Výskum bude realizovaný vo vzťahu ku konkrétnemu už zrealizovanému prípadu zapojenia mladých do tvorby verejných politík – tento empirický príklad bude použitý ako odrazový mostík k lepšiemu pochopeniu možností a limitov participácie mladých v slovenskom kontexte. Prípad bude analyzovaný na základe vyjadrení aktérov z viacerých strán – zo strany aktérov, ktorí v ňom boli priamo zapojení, ako aj zo strany aktérov, ktorí priamo zapojení neboli, ale majú expertízu v téme participácie mladých a mládežníckych politík a vedia tak prípad zhodnotiť s odstupom.

Metodológia bola zároveň doplnená aj o predbežný zoznam aktérov, ktorí budú respondentmi vo výskume o participácii mladých

Výstup: Navrhnutá metodológia a zoznam relevantných aktérov

Ivana Rapošová

Ivana Raposova sa v rámci prípravnej fázy výskumu venovala predovšetkým rešeršu literatúry na tému participácie všeobecne, špecificky vo vzťahu k znevýhodneným skupinám. Pre tento účel zriadila databázu s textami, ktoré sú tematicky organizované podľa jednotlivých tém prípadových štúdií.

V rámci prípravy teoretického podkladu k prípadovým štúdiám zároveň spracovala teóriu symbolických hraníc pri participácii. V rámci deliberatívnej demokracie si nie sú všetci aktéri rovní a existujú znevýhodnené skupiny a jednotlivci, ktorí nedostávajú hlas a kanály participácie sú pre nich uzatvorené. Toto konštatovanie však vyžaduje podrobnejší a plastickejší popis dynamiky vylučovania/začleňovania v konkrétnej situácii a kontexte (v konkrétnej prípadovej štúdií). Akým spôsobom ustanovujú jednotliví aktéri v procese prípravy verejných politík hranice participácie rôznych skupín? Akým spôsobom tieto hranice ospravedlňujú a spätne racionalizujú? A naopak, akým spôsobom pracujú aktéri s hranicami kreatívne tak, že ich prekračujú, stierajú, posúvajú, alebo naopak udržiavajú a upevňujú? Tieto otázky sa pokúsime odpovedať aj v rámci prípadových štúdií.

Alena Chudžíková

V mesiacoch jún až august 2017 prebiehalo najmä štúdium odbornej, predovšetkým zahraničnej, literatúry týkajúcej sa participácie verejnosti, a špecificky menších na tvorbe verejných politík (viď zoznam literatúry vo výkazoch práce). Výstupom z tejto časti prác sú najmä výpisky a poznámky.

V ďalšej fáze sa zamerala na participáciu konkrétnych menšinových skupín a na štúdium prípadov participácie konkrétnych menšinových skupín na tvorbe verejných politík v rôznych lokalitách. Cieľom bolo získať dostatočné množstvo informácií a podkladov na vytvorenie metodológie pre kvalitatívny zber dát.

Alena Chudžíková spracovala metodológiu **participácie seniorov** na tvorbe verejných politík na lokálnej úrovni. Za týmto účelom realizovala samostatné štúdium a rešerše existujúcich strategických a koncepcných dokumentov na národnej a medzinárodnej úrovni, ktoré upravujú alebo sa inak týkajú participácie seniorov. Taktiež sa venovala príkladom participácie seniorov v zahraničí (viď výkazy práce). V ďalšom kroku sa zamerala na výber lokality, v ktorej bude prípadovú štúdiu realizovať.

Pôvodný zámer bol vybrať jednu z mestských častí hlavného mesta a v konečnom dôsledku sme zvolili Bratislavu - Nové Mesto (zdôvodnenie v priloženom dokumente). Metódou desk-research s následne identifikovala dokumenty na analýzu a zoznam potenciálnych respondentov výskumu. Následne vytvorila predbežný scenár rozhovorov, ktorý však bude potrebné v priebehu výskumu modifikovať podľa typu respondenta. V ďalšej fáze prác sa bude venovať prípadovým štúdiám participácie migrantov na národnej úrovni (pracovná skupina MEKOMIC a tvorba Integračnej stratégie) a ľudí so zdravotným postihnutím na lokálnej úrovni (tvorba verejných politík v oblasti poskytovania sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím v meste Banská Bystrica).

Výstup: Metodológia výskumu participácie seniorov na tvorbe verejných politík (priložená).

Jana Kadlečíková

V sledovanom období Jana Kadlečíková pripravovala podklady pre tri prípadové štúdie - participácia menších na príprave akčného plánu v okrese Kežmarok, participácia ľudí so

zdravotným postihnutím do procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb, Participácia verejnosti na príprave Koncepcie mestského rozvoja.

V rámci tejto prípravy rešeršovala a analyzovala všetky relevantné prijaté dokumenty týkajúce sa verejných politík v sledovaných témach, identifikovala najdôležitejších aktérov a oblasti, na ktoré je potrebné sa zamerať v rámci prípadových štúdií. Najviac rozpracovaná je zatiaľ príprava prípadovej štúdie participácie ľudí so zdravotným postihnutím.

Výstup: podkladový materiál k prípadovým štúdiám, identifikovaní aktéri a dokumenty

september 2017 – december 2017

1. Prípadová štúdia participácie seniorov – lokálna úroveň, tvorba Komunitného plánu sociálnych služieb v mestskej časti Bratislava Nové mesto

Alena Chudžíková a Zuzana Balážová Havírová

V mesiacoch september až november prebiehal najmä zber dát v rámci prípadových štúdií. Zber dát zahŕňal prípravu metodológie, teda scenárov kvalitatívnych rozhovorov diu, vytvorenie zoznamu respondentov, oslovenie respondentov a dohodnutie termínov individuálnych kvalitatívnych rozhovorov.

V rámci prípadovej štúdie participácie seniorov na lokálnej úrovni (tvorba Komunitného plánu sociálnych služieb v lokalite Bratislava-Nové Mesto) bolo zrealizovaných 10 individuálnych kvalitatívnych rozhovorov. Osem z nich bolo nahrávaných a dva neboli nahrávané, keďže respondenti s tým nesúhlasili. Z nenahrávaných rozhovorov bol spracovaný zápis.

V rámci rozhovorov sme sa zamerali na všeobecnejšie témy vnímania participácie ako takej (identifikácia potenciálu pre participatívnu tvorbu verejných politík), vnímania participácie seniorov (identifikácia bariér a pozitívnych faktorov pre participáciu menšinových skupín pri tvorbe verejných politík) a samotných procesov pri tvorbe konkrétnych strategických dokumentov na lokálnej úrovni.

V ďalších fázach (od decembra 2017) bude prebiehať spracúvanie získaných dát. Nahrávky budú prepísané v rozsahu, aký umožňuje rozpočet. Zvyšné nahrávky rozhovorov budú spracované vo forme detailných záznamových hárkov.

Od januára 2018 je následne plánovaná analýza dát za účelom vypracovania jednotlivých prípadových štúdií.

2. Prípadové štúdie zapájania ľudí so zdravotným postihnutím (3 prípadové štúdie)

V mesiacoch september až november prebiehal najmä zber dát v rámci prípadových štúdií. Zber dát zahŕňal prípravu metodológie, teda scenárov kvalitatívnych rozhovorov pre každú prípadovú štúdiu, vytvorenie zoznamu respondentov, oslovenie respondentov a dohodnutie termínov individuálnych kvalitatívnych rozhovorov.

a) lokálna úroveň – tvora Komunitného plánu mesta Banská Bystrica

Alena Holka Chudžíková a Katarína Medľová

V rámci prípadovej štúdie participácie ľudí so zdravotným postihnutím na lokálnej úrovni (tvorba Komunitného plánu sociálnych služieb v lokalite Banská Bystrica) bolo zrealizovaných 6 individuálnych kvalitatívnych rozhovorov v Banskej Bystrici (v dňoch 20.-21.11.2017), všetci respondenti súhlasili s nahrávaním. V nasledujúcom období (od januára 2018) bude prebiehať analýza zozbieraných dát).

b) regionálna úroveň – Konceptia rozvoja sociálnych služieb v Trnavskom samosprávnom kraji

Elena Gallová Kriglerová a Katarína Medľová

V uplynulom období boli identifikovaní aktéri tvorby koncepcie a zrealizované 3 individuálne rozhovory s tvorcami koncepcie. V rámci výskumu je potrebné ešte identifikovať ďalších aktérov participácie a zrealizovať s nimi rozhovory (predpokladáme ešte zrealizovať cca 4 rozhovory). Od januára 2018 bude prebiehať analýza výskumných rozhovorov a príprava prípadových štúdií.

c) národná úroveň – Stratégia deinštitucionalizácie

Jana Kadlečíková a Katarína Medľová

V uplynulom období sme spracovali metodológiu prípadovej štúdie, rozhodli sme sa, že sa budeme sústrediť na tvorbu politiky v oblasti sociálnych služieb, nielen na samotný proces deinštitucionalizácie, aj keď DI je dôležitým procesom v tejto oblasti.

Tvorby politiky v oblasti sociálnych služieb sa za uplynulé roky týkali najmä nasledujúce koncepčné dokumenty a zákony:

1. Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike z roku 2011
2. *Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015*
3. *Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020*
4. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015–2020
5. Novely zákona o sociálnych službách za posledné roky

Respondentov sa postupne v rozhovoroch pýtame na zapojenie ľudí so ZP do tvorby týchto koncepčných dokumentov (resp. legislatívnych návrhov), otázky sa tiež týkajú existujúcich mechanizmov participácie, ktorými sú Výbor pre osoby so ZP, Výbor expertov pre deinštitucionalizáciu, medzirezortné pripomienkové konanie, existencia tzv. Organizácií, ktoré združujú a reprezentujú ľudí so ZP.

Respondentami rozhovorov sú rozliční aktéri pôsobiaci na národnej úrovni – jednak predstavitelia MVO, štátnej správy, ale aj nezávislí experti a predstavitelia organizácií zastupujúcich ľudí so zdravotným postihnutím.

V súčasnosti sú zrealizované 2 výskumné rozhovory, ďalšie 3 výskumné rozhovory sú plánované v najbližších dňoch.

Priebeh realizácie prípadových štúdií participácie ľudí s postihnutím a výzvy do ďalších fáz:

- ✓ Do tvorby koncepčných dokumentov boli zapojené organizácie zastupujúce ľudí s postihnutím. Napriek tomu, že do tvorby samotných dokumentov sa priamo

nezapájali ľudia s postihnutím a pre väčšinu respondentov je zamýšľanie sa nad ich participáciou novinkou, viacerí respondenti sú otvorení a zamýšľajú sa nad možnosťami participácie v budúcnosti. Respondenti boli ochotní zúčastniť sa rozhovorov a otvorení v informáciách, ktoré poskytli.

- ✓ Ľudia s postihnutím neboli zapojení do prípravy a tvorby koncepcií aj napriek deklaráciám, že komunitná forma prípravy zahŕňala aj klientov sociálnych služieb. Problematickým sa javí aj „zastupovanie“ záujmov klientov sociálnych služieb poskytovateľmi služieb (napr. riaditeľmi zariadení) a vnímanie toho, že takáto forma participácie je dostatočná – poskytovatelia služieb (a hlavne zamestnanci inštitúcií) totiž môžu mať diametrálne odlišné potreby a záujmy. V menšej miere, avšak rovnako problematické môže byť zastupovanie záujmov ľudí s postihnutím ich rodinnými príslušníkmi, napriek ich očividnému záujmu obhajovať práva svojich detí (chýba hlas samotných detí – respektíve už dospelých ľudí s postihnutím)

3. Participácia migrantov na tvorbe verejných politík – pracovná skupina MECOMIC

Alena Holka Chudžíková – Zuzana Havířová Balážová

Aktuálne prebieha zber dát v rámci prípadovej štúdie participácie migrantov na národnej úrovni (pracovná skupina MEKOMIC). Prvý rozhovor je naplánovaný na 6.12.2017. Okrem toho prebieha komunikácia s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny (Odbor integrácie migrantov) kvôli získaniu zoznamu členov pracovnej skupiny MEKOMIC, keďže tento sa ukázal byť neverejný. Po získaní zoznamu budú členovia pracovnej skupiny kontaktovaní kvôli dohodnutiu termínu rozhovorov.

V rámci prípadovej štúdie participácie migrantov na národnej úrovni (pracovná skupina MEKOMIC) sa objavujú komplikácie s vytvorením zoznamu respondentov. Zoznam členov pracovnej skupiny MEKOMIC totiž nie je zverejnený, taktiež nie sú zverejnené zápisy z jednotlivých zasadnutí. Aktuálne sa snažíme získať tieto informácie oficiálnou cestou cez Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré je koordinátorom tejto skupiny, ale aj od aktérov, ktorí sú v tíme migrácie a integrácie angažovaní a je u nich predpoklad, že sa na zasadnutiach MEKOMICu budú zúčastňovať, alebo majú o zasadnutiach viac informácií.

V prípade, že nebude možné získať zoznam členov pracovnej skupiny MEKOMIC, zvažujeme zmenu zamerania prípadovej štúdie z fungovania pracovnej skupiny MEKOMIC na tvorbu Integračnej politiky z roku 2014. K tomuto procesu je dostupných viac informácií, avšak počet respondentov je pomerne limitovaný, keďže jej tvorba prebiehala v pomerne úzkom kruhu zazmluvnených odborníkov.

Od januára je naplánovaná analýza prípadovej štúdie.

Zmena prípadovej štúdie: Pôvodne sme mali naplánovanú realizáciu prípadovej štúdie participácie migrantov na tvorbe regionálnej politiky integrácie v Košiciach. Avšak po dôkladnom desk research sme zistili, že táto koncepcia bola pripravená v podstate jedným človekom a oddelením, ktoré je v súčasnosti personálne zmenené a nebolo by možné získať žiadne relevantné údaje. Migranti samotní na tejto Stratégii vôbec neparticipovali. Preto sme sa rozhodli pre realizáciu oveľa efektívnejšej prípadovej štúdie – **participácie detí a mladých na lokálnej úrovni (4b – Zvolen)**

4. Participácia detí a mládeže na tvorbe verejných politík (2 prípadové štúdie)

a) národná úroveň – príprava Akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017

Elena Gallová Kriglerová a Ivana Rapošová

Od septembra 2017 prebiehal terénny zber dát – individuálne rozhovory s rôznymi aktérmi, ktorí participovali na tvorbe Akčného plánu pre deti na roky 2013 - 2017, alebo sú aktívni v oblasti participácie mladých ľudí na tvorbe verejných politík. Celkovo sme zrealizovali 7 výskumných rozhovorov.

Päť rozhovorov bolo doteraz prepísaných, dva čakajú na prepis (čakáme na správu o navýšení rozpočtu na prepisy), alebo na spracovanie zápisového hárku. K prípadovej štúdií boli zozbierané podkladové materiály a to na základe rešerše literatúry a dokumentov ako aj na základe odporúčaní od našich informantov. Od januára 2018 bude prebiehať analýza dát a príprava prípadovej štúdie.

b) lokálna úroveň – Zvolen – komunita priateľská k deťom

Elena Gallová Kriglerová a Ivana Rapošová

Ako bolo uvedené vyššie, v mesiaci november sme sa rozhodli zmeniť prípadovú štúdiu z pôvodne plánovanej participácie migrantov na lokálnej úrovni a zamerať sa na participáciu detí a mladých na lokálnej úrovni. Mesto Zvolen získalo v roku 2016 titul Komunita priateľská k deťom, pričom realizovali viacero aktivít, vrátane Programu rozvoja mesta Zvolen na roky 2014-2020, na ktorých participovali samotné deti a mladí. O tejto aktivite sa veľmi málo hovorí, preto sme sa rozhodli zamerať našu pozornosť na ňu. Vzhľadom na túto zmenu, identifikácia aktérov prebehla v novembri a zber dát začne až v decembri a bude prebiehať ešte aj začiatkom roka 2018.

5. Participácia verejnosti na tvorbe politík týkajúcich sa životného prostredia

Jarmila Lajčáková a Ivana Rapošová

Dlhšie sme sa zaoberali identifikáciou prípadovej štúdie týkajúcej sa životného prostredia a marginalizovaných skupín. Napokon sme sa rozhodli zamerať na kampaň živé rieky občianskeho združenia Slatinka. Podľa dostupných verejných informácií, združenie nepracovalo špecificky s rómskymi marginalizovanými stakeholdermi, aj keď ich sa téma dotýka z viacerých perspektív – napríklad niektoré lokality sú žiaľ odkázané na takýto zdroj vody alebo sú situované v blízkosti vodných tokov a môžu byť považovaní za znečisťovateľov v dôsledku neexistencie kanalizácií a podobne. Tieto aspekty respektíve ich ak absencii sa budeme venovať v samotných rozhovoroch.

V novembri 2017 prebehol proces vytipovania aktérov participujúcich v iniciatíve „Za živé rieky“ (<http://ziverieky.sk/kto-sme/>). Aktéri boli oslovení a v decembri 2017 a na začiatku roka 2018 budú realizované výskumné rozhovory.

6. Ľudskoprávna stratégia

Jarmila Lajčáková a Ivana Rapošová

Príprava celoštátnej stratégie ľudských práv spočívala v identifikovaní podkladov pre terénny výskum. Celoštátna stratégia – tu sa zameriavame na stratégie deliberácie dvoch hodnotovo odlišných pohľadov, ktoré takmer nenachádzajú prieniky v témach ako je rodová rovnosť, práva LGBTI a niektorých aspektoch práv detí. Rozhovory budeme realizovať tak s facilitátormi pracovných skupín, ako aj zástupcami týchto dvoch hodnotovo odlišných pohľadov.

V novembri 2017 prebehol proces vytipovania aktérov participujúcich na príprave Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike, V priebehu mesiaca december budú jednotliví aktéri kontaktovaní a budú zrealizované prvé rozhovory.

7. Participácia Rómov na lokálnej úrovni vo Veľkom Krtíši

Jarmila Lajčáková a Zuzana Havírová Balážová

Jarmila Lajčáková pripravila úvod na základe dostupných materiálov a neformálnych rozhovorov s dvoma kľúčovými aktérmi prípadovej štúdií participácie rómskej menšiny vo Veľkom Krtíši. Tento prípad je mimoriadne pozoruhodný pretože predstavuje dokonca model empowermentu, ktorý iniciovali Adrián Berky a Janette Knapeková, obaja príslušníci rómskej menšiny. Založili si Komunitné centrum menšín a od roku 2002 vyvíjali nielen komunitnú a terénnu prácu, ale najmä terénnu prácu v oblasti bývania. Adrián a Janette najskôr vytvorili participatívnym spôsobom pravidlá spolunažívania, s pomocou domových domovníkom a následne systém správy bytových jednotiek, ktoré obývali takmer výlučne Rómovia. Išlo o domy z 50. rokov situovaných približne na dvoch uliciach vo Veľkom Krtíši, ktoré dnes obýva takmer 1000 obyvateľov. Od roku 2008 sa stali dokonca správcami bytových domov založením neziskovky. Počas tohto obdobia sa im podarilo oddlžiť takmer 80 % rodín tak, aby si mohli byty odkúpiť čím zvýšili ich istotu bývania. Súčasne sa im podarilo opraviť, zrenovovať a udržiavať bytové domy a okolia

Zaujímavé je, že Adriánovi a Janette sa s obyvateľmi jednotlivých bytoviek, za pomoci terénnych sociálnych pracovníkov podarilo vytvoriť domový poriadok. Domový poriadok detailne upravil pravidlá spolunažívania a deľbu starostlivosti o spoločné priestory. Jeho dodržiavanie bolo zabezpečované tak pozitívnou motiváciou ako aj sankciami (úľavy na nájom a pokuty). Dohliadanie na jeho dodržiavanie mal užívateľ, ktorý mal službu po vykonaní upratovania a následne ju odovzdal domovníkovi na kontrolu. Obyvatelia si pravidelne organizovali brigády. Raz do mesiaca mali bytovú schôdzu. Komunikácia s obyvateľmi prebieha veľmi zrozumiteľným spôsobom, niekoľko krát do týždňa.

Adrián so Janette vytvorili unikátny systém participácie a posilnenia marginalizovanej skupiny, ktorý je navyše trvalo udržateľný. Keďže mesto Veľký Krtíš sa nejak extra nezaujíma o svojich rómskych obyvateľov (postoj má „že nech si to riešia Janette s Adriánom“) a v roku 2008 odpredalo časť domov súkromného subjektu, bez pôsobenia KC by pravdepodobne boli viaceré rodiny vysťahované a nie je vylúčené, že by tam vznikla nelegálna osada. V prípadovej štúdií sa zameriame na najmä tri aspekty – **vytvárania priestoru pre začleňovanie každého do spolurozhodovania ohľadom spoločnej bytovej politiky, resp. pravidiel, empowerment v oblasti bývania a limitom takéhoto modelu** – ako ďaleko môžu vlastne aktivity rómskych aktivistov siahnuť pri neexistencii podpory zo strany mesta, ktoré si „chráni“ nepísané pravidlá rezidenčného oddelenia.

V rozhovoroch sa zameriavame na samotných aktérov a ich pohľad, pohľad ich cieľovej skupiny tak, aby sme mali zastúpené viaceré „ekonomické triedy“ v rámci rómskej komunity, nerómskych susedov a zástupcov mesta a škôl.

8. Zapojenie Rómov do tvorby Akčného plánu pre okres Kežmarok (regionálna úroveň)

Jana Kadlečíková a Zuzana Havírová Balážová

V uvedenom období sme sa sústredili na zber informácií o tvorbe akčného plánu – teda najmä legislatívy, koncepčných dokumentov a ďalších informácií o tom, v akom štádiu implementácie je Akčný plán, ako bol tvorený, ktorí aktéri boli do jeho tvorby zapojení.

Oslovili sme s prosbou o spoluprácu Úrad splnomocnenca vlády SR pre podporu najmenej rozvinutých okresov, ktorý nám zaslal zoznam aktérov zapojených do tvorby Akčného plánu pre okres Kežmarok. Tento zoznam nebol verejne dostupný. Až následne sme vytypovali možných respondentov kvalitatívnych rozhovorov, z ktorých väčšina pôsobí v okrese Kežmarok. Okrem zástupcov mesta a štátnych inštitúcií pôsobiacich priamo v meste (napr. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny), plánujeme osloviť aj ďalších aktérov z okolia, napr. Starostov niektorých obcí, ktorí boli do tvorby Akčného plánu zapojení. V súčasnosti čakáme tiež odpoveď z Úradu splnomocnenca, ktorý sme tiež požiadali o rozhovor. V prípadovej štúdii máme teda spracované podklady, navrhnutú metodológiu zberu dát, rozhovory zatiaľ ešte neboli zrealizované.

9. Zapojenie celkovej verejnosti do tvorby Koncepcie mestského rozvoja -(národná úroveň)

Jana Kadlečíková – Zuzana Havírová Balážová

Koncepcia mestského rozvoja bola pripravovaná Ministerstvom dopravy a na jeseň tohto roka bola schválená vládou SR ako koncepčný dokument pre oblasť rozvoja miest na Slovensku. Pre prípravu koncepcie bola pri Ministerstve dopravy zriadená expertná skupina, v ktorej boli zastúpené jedna samospráva (najmä krajských miest), iné štátnej inštitúcie, ale aj MVO, akademická sféra a združenia samospráv (ZMOS, Únia miest).

Príprava koncepcie trvala pomerne dlhé časové obdobie (v porovnaní s tvorbou iných koncepčných materiálov) a bolo do nej zapojené široké spektrum aktérov.

Kvôli realizácii kvalitatívnych rozhovorov sme požiadali Ministerstvo dopravy o sprostredkovanie zoznamu aktérov zapojených do prac. Skupiny (zoznam nebol verejne dostupný) a materiálov z pracovnej skupiny. Následne sme zrealizovali rozhovory s dvoma zástupkyňami Ministerstva dopravy, ktoré mali na starosti proces tvorby Koncepcie mestského rozvoja. Ďalších respondentov rozhovorov sme vytypovali tak, aby sme za každú oblasť (akademická, MVO, samospráva, atď.) mali aspoň jedného respondenta. Tieto rozhovory sú v procese prípravy a plánovania.

KLÚČOVÉ VÝSTUPY

kvalitatívny výskum zameraný na participáciu marginalizovaných skupín pri tvorbe verejných politík

- **spracovali:** **spolupracujúce expertky z Centra pre výskum etnicity a kultúry**
- **stručný opis dokumentu:** postup a nastavenie výskumu pre oblasť zapájania zraniteľných a marginalizovaných skupín
- **charakteristika výstupu:** metodické nastavenie procesu analýzy procesov na pilotnej schéme a pilotných projektoch participatívnej tvorby verejných politík
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, predstavuje samostatný výstup, ktorý bude následne slúžiť ako podklad pre tvorbu odporúčacej metodiky pre sebaevalváciu, monitoring a hodnotenie participačných procesov v rámci prípravy a tvorby verejných politík

teoretický podklad - participácia a znevýhodnené skupiny

- **spracovali:** **Jarmila Lajčáková**
- **stručný opis dokumentu:** teoretické východisko sa zameriava predovšetkým na marginalizované skupiny vylučované na základe svojej etnickej príslušnosti, rodu alebo sociálneho znevýhodnenia. Časť úvah je relevantná aj pre iné štrukturálne znevýhodnené skupiny. Materiál vychádza z teórií liberálneho pluralizmu, ich kritiky, deliberatívnej demokracie a jej kritiky ako aj medzinárodného práva.
- **charakteristika výstupu:** otvorený pracovný dokument
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť – zber dát z prostredia v zameraní na zraniteľné skupiny a problematiku zapájania marginalizovaných skupín do tvorby verejných politík, po dopracovaní bude zaradený ako výstup, ktorý bude následne slúžiť ako podklad pre tvorbu odporúčacej metodiky

podklady pre zber dát a spracovanie prípadových štúdií

- **spracovali:** **spolupracujúce expertky z Centra pre výskum etnicity a kultúry**
- **stručný opis dokumentu:** metodické postupy pre zber dát potrebných pre spracovanie konkrétnych prípadových štúdií
- **charakteristika výstupu:** metodické nastavenia vo vzťahu k identifikovaným prípadom participácie a špecifickým cieľovým skupinám
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, predstavuje samostatný výstup, ktorý bude následne slúžiť ako podklad pre zber dát I. a spracovanie prípadových štúdií, ako aj podporný materiál pre metodiku zapájania marginalizovaných a zraniteľných skupín

dátové zdroje – rozhovory s aktérmi verejných politík

- **spracovali:** **spolupracujúce expertky z Centra pre výskum etnicity a kultúry**
- **stručný opis:** rozhovory realizované s aktérmi verejných politík
- **charakteristika výstupu:** prepísané rozhovory, ktoré zachovávajú anonymitu účastníkov spracovávaných rozhovorov
- **ďalšie využitie:** je východiskovým zdrojom dát pre spracovanie prípadových štúdií

ĎALŠIE VÝSTUPY

- ✓ **účasť E. Kríglerovej a J. Lajčákovej na pracovnom stretnutí analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa 21. septembra 2017**
prezentácia zrealizovaných prác/ dosiahnutých výstupov - sumarizačná správa
- ✓ **účasť E. Kríglerovej na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY I. – v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko**
videozáznam k dispozícii, doslovný prepis k dispozícii
- ✓ **účasť E. Kríglerovej na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY II. – zraniteľné skupiny vo verejnom diskurze**
videozáznam k dispozícii, doslovný prepis zatiaľ nie je k dispozícii, spracováva sa

2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Bruno KONEČNÝ / Iveta a Veronika FERČÍKOVÁ

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY

metodické odporúčanie na zisťovanie prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie

- ✓ **zadanie:** **príprava a tvorba odborných materiálov k problematike zisťovania prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie**
- ✓ **Výstup/Výsledok:** **spracovanie odborných podkladov a expertíz k prehľadu modelov zhodnotenia prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie** – prehľadová štúdia, ktorá prezentuje zahraničné modely zhodnocovania ekonomických prínosov participácie, slúži ako podklad a teoretické východisko pre nastavenie vlastnej metodiky merania prínosov a ekonomickej efektívnosti participatívnej tvorby verejných politík (súčasťou je identifikácia možností pre zavádzanie princípu cost benefit analýz do prípravy a tvorby verejných politík),
- ✓ **Výstup/Výsledok:** **spracovanie odborných podkladov a expertíz k metodickému odporúčaní pre zisťovanie prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie** – návrh metodického modelu, ktorý bude testovaný na vybraných/vhodných pilotných projektoch, bude slúžiť ako usmernenie pre identifikáciu vhodných premenných, ukazovateľov, zber a vyhodnocovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych dát s cieľom spracovania prípadových štúdií a overenia navrhovaného mechanizmu cost –benefit analýz do prípravy a tvorby verejných politík

prehľadová štúdia II.: Ekonomický prínos participácie: identifikácia modelov merania prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie

- **zadanie:** **spracovanie odborných podkladov a expertíz k odbornému materiálu, zameraného na meranie prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie** v rámci prípravy prehľadová štúdia II.: Ekonomický prínos participácie: identifikácia modelov merania prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie
- **Výstup/Výsledok:** **PREHĽADOVÁ ŠTÚDIA II. - Ekonomické prínosy participácie (doplnená príkladmi z praxe, spracovanými formou prípadových štúdií):** výstup identifikuje rôzne modely merania ekonomických prínosov a dopadov participácie. Identifikuje a popisuje zoznam premenných a kritérií, ktoré vstupujú do ekonomického zhodnocovania participačného procesu (v previazaní na konkrétny participačný proces a očakávaný/dosiahnutý výsledok). Navrhuje a tvorí model pre cost – benefit analýzu konkrétnych verejných politík. Analyzuje reálne technické, ľudské, finančné, informačné náklady pri realizácii participatívnej tvorby politík na jednotlivých úrovniach VS. Posudzuje, ktoré činnosti, zdroje je možné pokryť v rámci prevádzky orgánov VS, ktoré zvýšia rozpočtové náklady VS, vyčíslí náklady na participatívnu tvorbu verejných politík, resp. úsporu zdrojov vzhľadom na dlhšiu udržateľnosť verejných politík. Analýza je ilustrovaná prípadovými štúdiami z praxe (pilotná schéma alebo iné príklady participatívnej tvorby verejných politík)

jún 2017 – august 2017

Dosiahnuté výsledky a výstupy

A. PREHĽAD MODELOV VYHODNOCOVANIA PRÍNOSOV A EKONOMICKEJ EFEKTÍVNOSTI PARTICIPÁCIE

Prehľadová štúdia- modely využívané v hodnotení ekonomickej efektívnosti

- **Analýza nákladov a prínosov (Cost- benefit analysis (CBA))**
Nástroj, ktorý je používaný pri posúdení sociálno-ekonomickej výhodnosti financovania projektu verejnými zdrojmi (oprávnenosť podpory z verejných zdrojov) algebrickými výpočtami monetizovaných nákladov a prínosov za obdobie určené v závislosti od povahy investície, pričom sa porovnáva situácia bez financovania projektu a s financovaním projektu;
- **Analýza nákladovej efektívnosti (Cost-effectiveness analysis (CEA))**
Meria náklady rôznych prístupov k rovnakému ukazovateľu (napríklad roky dožitia v zdraví, emisia skleníkových plynov, zamestnanosť). Využíva sa v zdravotníctve a v politikách životného prostredia na zhodnotenie najefektívnejších nástrojov k vytýčenému cieľu.
- **Analýza nákladovej užitočnosti (Cost-utility analysis (CUA)),**
Meria viaceré prínosy intervencie, resp. porovnáva viaceré prínosy viacerých variant. Využíva sa v zdravotníctve a v oblastiach environmentálnej politiky. Porovnáva vplyv konzervatívnej (medikamentózne) a radikálnej (operačnej) liečby na dĺžku života a životnú úroveň.
- **Analýza minimalizácie nákladov (Cost-minimization analysis (CMA))**
Meria náklady na dosiahnutie totožného efektu intervencie. Napr. porovnanie nákladov na výstavbu konkrétnej cesty prostredníctvom verejných zdrojov, úveru, PPP.
- **Benchmarking**
Porovnáva vývoj definovaných ukazovateľov výkonnosti (KPIs) medzi medzi organizačnými jednotkami čím pomáha pochopiť súčasnú pozíciu a následne identifikovať best practice .
- **Analýza nákladov a prínosov v troch oblastiach – triple bottom line cost benefit analysis TBL CBA**
Rozšírená CBA metodika o samostatné sledovanie dopadov v troch rovinách – finančnej, sociálnej a environmentálnej. Podobné zameranie má posudzovanie vplyvov v rámci doložky vplyvov návrhov predkladaných v rámci legislatívneho procesu.

Využívané v hodnotení dopadov sociálnych investícií

Na investície do participatívneho procesu a vyčlenené zdroje na verejnú politiku je možné nazerať aj cez optiku sociálnych investícií. Keďže participácia je vždy proces sociálnej interakcie, a nemalá časť potenciálnych prínosov tejto interakcie nemá priame ekonomické vyjadrenie, resp. na ich ekonomické vyjadrenie môžu chýbať potrebné zdroje dát. (napr. ekonomická hodnota nárastu dôvery vo verejné politiky, resp. v činnosť VS).

Social Impact Assessment (SIA) - zahŕňa predovšetkým procesy analýzy, monitorovania a riadenia zamýšľaných a neúmyselných sociálnych dôsledkov, či už pozitívnych alebo negatívnych, na plánované zásahy (politiky, programy, plány, projekty) a akékoľvek procesy sociálnej zmeny, ktoré tieto zásahy vyvolávajú. Tieto hodnotenia sa dajú použiť na posúdenie vplyvu sociálnych a environmentálnych vplyvov na sociálne a environmentálne vplyvy.

Assessing Social Investment Synergies (ASIS)¹ sa podporuje prístup k sociálnej sfére ako k produktívnej oblasti politiky (v porovnaní s tradičným prístupom, ktorý vníma sociálnu politiku ako oblasť spotreby predovšetkým finančných zdrojov).

SROI (social return on investment) poskytuje konzistentný kvantitatívny prístup k pochopeniu a riadeniu vplyvu projektu, podniku, organizácie, fondu alebo politiky. Zodpovedá za názory zainteresovaných strán na dosah a stanovuje finančné hodnoty "proxy" na všetky vplyvy, ktoré zistili zainteresované strany, ktoré zvyčajne nemajú trhové hodnoty. Cieľom je zahrnúť hodnoty ľudí, ktoré sú často vylúčené z trhov za rovnakých podmienok, ako sa používajú na trhoch, tj peniaze, s cieľom dať ľuďom hlas v rozhodnutiach o pridelovaní zdrojov.

Oba prístupy – posudzovania ekonomickej efektívnosti, aj hodnotenie sociálnych dopadov investícií, majú svoje pozitíva a limity. Príklad:

Pozitíva metód posudzovania ekonomickej efektívnosti

- ✓ Stabilná metodika,
- ✓ Orientácia na kvantitatívne dáta
- ✓ Sofistikované aritmetické spracovanie dát
- ✓ Ponúka pohľad nezávislý od aktérov

Limity metód posudzovania ekonomickej efektívnosti

- ✓ Pri absencii kvantitatívnych dát sa znižuje výpovedná schopnosť
- ✓ Len malý priestor pre vyjadrenie kvalitatívnych výsledkov (v zásade len tie kvalitatívne dáta, ktoré je možné kvantifikovať)
- ✓ Ponúka pohľad nezávislý od aktérov
- ✓ Vyžaduje vyššiu odbornosť

Pozitíva metód hodnotenia sociálnych dopadov investícií

- ✓ Ich základom je popis teórie zmeny, teda pochopenie spôsobu akým, a cez aké nástroje sa zmena deje (má udiť)
- ✓ Kvantifikovateľné dáta sa kvantifikujú, tie ostatné sú používané v rámci interpretácie.
- ✓ Cez optiku hodnotenia dopadov na úrovni stakeholdera a cez teóriu zmeny je možné sledovať, ktorý stakeholder akým spôsobom investuje (finančne/nefinančne) a akým spôsobom ťaží zo ziskov (finančných, nefinančných).
- ✓ Pri hodnotení dopadov na ohraničených územiach s bližším kontaktom s apl. praxou je bohatšia na kvalitatívne dáta.
- ✓ Aritmetická časť je v porovnaní s metódami ekonomickej efektívnosti podstatne zjednodušená.

¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=sk&pubId=7958&furtherPubs=yes>

- ✓ Je menej náročná, v zásade nevyžaduje ekonomické vzdelanie

Limity metód hodnotenia sociálnych dopadov investícií

- ✓ Pomerne silne subjektívizujúca, vnímanie hodnoty môže byť neobjektívne resp. vzájomne neporovnateľné.
- ✓ Metodika v neustálom vývoji, neustálená
- ✓ Neobsiahnutím „teórie zmeny“ stráca zmysel.
- ✓ Nepresnosti aritmetickej časti vyplývajúce zo zjednodušeného spracovania
- ✓ Absencia použiteľných proxy premenných (v SROI) redukuje možnosť „monetarizácie“ kvalitatívnych premenných.

B. PREHĽAD POTENCIÁLNYCH PRÍNOSOV A NÁKLADOV PARTICIPÁCIE

Prínosy: Prevencia konfliktu, Prístup k novým zdrojom, Neustály vývoj / údržba, Lepšia kvalita v službách, projektoch a programoch, Informácie a odborné znalosti, Zvýšenie povedomia verejnosti a porozumenia, Zdieľanie zodpovednosti, Lepšie využitie služieb a zariadení, Pracovná morálka, zníženie pracovného zaťaženia (zníženie počtu sťažností, odstraňovania chýb, dodatkovanie zmlúv, novelizácie noriem), Nákladová efektivita (celkové náklady implementácie/jednotka výstupu vzhľadom k cieľu účinnosť politiky (vzhľadom na cieľ), (seba)dôvera a zručnosti, Zdravie a pohoda (well-being), Dôvera a vzťahy, Prístup k ďalšiemu vzdelávaniu a ďalším službám, Väčšia samostatnosť, Priame ekonomické prínosy, Nemateriálne výhody

Náklady: Rozpočtové náklady procesu (personálne, tovary a služby, vzdelávanie, propagácia) – v členení podľa etáp procesu. Náklady na realizáciu samotnej politiky (participácia môže viesť k lepšej adresnosti, ale aj k rozšíreniu cieľovej skupiny).

Prehľad potenciálnych prínosov a nákladov má slúžiť primárne na orientáciu zberu dát. Podľa zvoleného prístupu bude aplikovaný ako primárny, resp. sekundárny. T.j. v prípade SROI bude identifikácia nákladov a prínosov viac ponechaná na samotných stakeholderov, až sekundárne bude zisťované či, a v akej miere sa vyskytujú aj vyššie uvedené C&B. Naopak v prípade CBA sa bude vychádzať z predpokladaných nákladov a prínosov, C&B z pohľadu stakeholderov bude zohľadňovaná.

Výzvy a nové podnety z prebiehajúcich výskumov/analytických prác

Dilemou preto je:

- Je možné ekonomické efekty participatívneho procesu merať prostredníctvom metód hodnotenia ekonomickej efektívnosti? Ak áno, za akých podmienok?
- Je možné merať ekonomické efekty participatívneho prostredníctvom hodnotenia sociálnych dopadov investícií? Ak áno, za akých podmienok?

Spoločnými výzvami sú:

- V oboch prístupoch je potrebné vedieť zhodnotiť to, či je participatívny proces participatívnym procesom. Teda či je možné tento participatívny proces považovať za štandardný a teda správne realizovaný, alebo nie. Preto sú nevyhnutné štandardy participatívneho procesu.

- Otvorenou otázkou je tiež, či spôsob hodnotenia ekonomických efektov participácie má byť nástrojom pre sofistikované vysoko odborné analýzy, alebo má byť nástrojom pre participujúce subjekty, ako nástroj sebaevaluácie, zdroj poznatkov a učenia sa zapojených stakeholderov a VS, aby vedela vyhodnocovať a obhajovať náklady na participáciu z pohľadu hospodárnosti a účelnosti použitia verejných zdrojov.

Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré ste vás stretli/na ktoré ste narazili

- Výber jedného pilotného projektu na preukázanie ekonomickej výhodnosti tvorby verejných politík prostredníctvom participácie môže byť príliš malá vzorka na robustný dôkaz.
- V prípade testovania dvoch metód len na jednom pilotnom projekte nemusí preukázať prínosy aplikácie príslušnej metódy v daných podmienkach. Napr. je možné predpokladať, že CBA by mohla byť vhodnejšie využiteľná vo veľkých národných politikách, naopak, v malých participatívnych procesoch na lokálnej úrovni je možné vnímať to, aby participatívny proces prinášal efekt komunite a vnímanie tohto efektu komunitou.
- Testovanie dvoch metód bude personálne a odborne náročnejšie,
- Absencia štandardov participácie bude jedným z kľúčových rizík zmysluplného hodnotenia ekonomických dopadov. Lebo ako odlíšiť výdavky nesúvisiace s participáciou, od súvisiacich, ako identifikovať absenciu nákladov na dôležitú súčasť štandardného participatívneho procesu? V prípade, ak nebudú k dispozícii aspoň pracovný návrh štandardov participatívneho procesu, bude nevyhnutné použiť niektoré zo štandardov používaných v zahraničí s rizikom, že ich štandardy vychádzajú z podmienok, ktoré v SR nemusia byť ešte dlho realitou.
- Dostupnosť kvantitatívnych dát, prácnosť zberu kvalitatívnych dát, mechanizmus kvantifikácie kvalitatívnych dát

Spôsob uplatnenia dosiahnutých výsledkov v ďalšej činnosti

V závislosti od riešenia predchádzajúcich úvah, je možné uvažovať v dvoch rovinách. Metodika hodnotenia ekonomických aspektov bude

- a) nasadzovaná na významnejšie projekty, kde bude dostatočný priestor na plánovanie odborných analytických kapacít, ktoré budú schopné zvládnuť metodicky náročný proces hodnotenia ekonomickej efektívnosti,
- b) bude primárne slúžiť realizátorom participatívnych procesov ako nástroj hodnotenia sociálnych dopadov investícií, sebaevaluácie, programového riadenia, vyhodnocovania aj sociálnych prínosov, a najmä učenia.

V prípade orientácie na metodiku hodnotenia sociálnych dopadov investícií, ktorej postupy sú v porovnaní s hodnotením ekonomickej efektívnosti pomerne menej odborne náročné, je možné uvažovať o testovaní návrhu metodiky aj v rámci participatívnych procesov mimo schému národného projektu na základne dobrovoľného rozhodnutia realizátorov participatívnych procesov (rezorty).

september 2017 – december 2017

Dosiahnuté výsledky a výstupy

Spracúvanie ďalších podkladových materiálov, ktoré vyplynuli aj z diskusie v rámci analytického tímu PODA 2, ale aj z oboznamovania sa s ďalšími podkladovými materiálmi viedlo k zorganizovaniu neformálneho stretnutia s externými expertmi z Prognostického ústavu SAV a EÚ, ktorým sa sledovalo najmä overenie správnosti smerovania a použitej metodiky.

Z diskusie vyplynula nevyhnutnosť oveľa podrobnejšie a zrozumiteľnejšie obhájiť aj determinanty vyplývajúce zo samotného zadania výstupov národného projektu, teda odôvodniť prečo je vôbec potrebné poznať ekonomické prínosy participácie, ale na druhej strane aj prečo sú ekonomické prínosy participácie, v prípade nesprávnej interpretácie, kontraproduktívne pre samotnú participáciu.

Taktiež je potrebné zosumarizovať dôvody výberu adresátov metodiky, teda komu bude výsledná metodická pomôcka nápomocná. Aj tu, vzhľadom na spätnú väzbu, môžu vznikať polemiky správnosti nastavenia prístupu a javí sa ako nevyhnutné, mať výber adresátov dostatočne zdôvodnený.

Napriek pomerne podrobnému spracovaniu zhodnotenia existujúcich metód a výberu preferovanej metodiky Social return on Investments, javí sa ako potrebné, okrem oveľa podrobnejšieho popisu tejto metodiky, robustnejšie zdôvodniť výber tejto metodiky v kontexte predchádzajúcich rozhodnutí o smerovaní. Predovšetkým odôvodnenie dôvodu prečo je možné, prípadne vhodné vnímať náklady spojené s participáciou ako investíciu.

Na robustnejšej úvodnej štúdii sa priebežne pracuje s cieľom mať úvodný dokument, ktorý bude môcť byť použitý ako podporný dokument pre zjednotenie pohľadov a nadviazanie konštruktívneho dialógu, napríklad pre pilotné schémy, ktoré budú vybraté na pilotné overovanie metodiky ale aj v pre účely verejnej prezentácie zvoleného prístupu.

Neformálne raňajky na tému „Stojí participácia za to?“ sa ukázali ako vhodný spôsob získavania spätnej väzby z externého odborného prostredia. Aj preto uvažujeme o tomto formáte konzultácií a širšej odbornej neformálnej participácii aj do budúcnosti ako súčasť validácie čiastkových výstupov za oblasť ekonomických prínosov participatívnej tvorby verejných politík. Dá sa totiž predpokladať, a zároveň by to bolo aj žiadúce, aby výstupy projektu boli podrobené oponentúre zo strany odbornej verejnosti. Preto by mali byť rozhodnutia o jej smerovaní, zvolených metódach, cieľových skupinách obhájiteľné. Zároveň sa žiada podotknúť, že vyhodnocovanie ekonomických ale aj sociálnych prínosov, či zvyšovanie účinnosti etablovaných a nových rozhodovacích procesov je pomerne dynamickou oblasťou, ktorú nemožno charakterizovať ako argumentačne, či metodicky ustálenú. Vznikajú nové prístupy, metódy a postupy, revidujú sa a aktualizujú už etablované prístupy. V takomto dynamickom prostredí nie je jednoduché hľadať a vybrať najsprávnejšie riešenie, najsprávnejšiu variantu. Aj z týchto dôvodov môže byť zapojenie externého prostredia vhodným spôsobom získania vhodnej spätnej väzby.

Paralelne s robustnejšou argumentáciou zadania a smerovania naplnenia cieľov sú realizované simulácie na SROI metodike a pripravované stretnutia s aktérmi pilotných projektoch s cieľom prvotného testovania metodiky.

Zhrnutie

- ✓ Dopracovanie Analýza metód a prístupov posudzovania ekonomických prínosov participácie (dopracovanie CPR + Engagement mit Wirkung) – prebieha (predpokladaný čas ukončenia február)
- ✓ Dopracúvanie vstupnej štúdie ekonomické prínosy participácie – prebieha (predpokladaný čas ukončenia -február)
- ✓ Expertné testovanie metodiky SROI - prebieha (predpokladaný čas ukončenia február/marec)
- ✓ Spracúvanie základných informácií o metodike SROI na účely pilotného overovania – čiastočne splnené
- ✓ Príprava stretnutí s pilotnými projektmi PP07 a PP10 v termínoch február/marec
- ✓ Spracovanie pracovných štandardov participácie prebieha; čiastkové podklady spracované

KLÚČOVÉ VÝSTUPY

spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt s pracovným názvom slovník

vzhľadom na prierezový charakter výstupu – viď kapitolu spoločné výstupy

spracovanie pracovných štandardov participácie

- **Spracoval: Bruno Konečný**
- **stručný opis dokumentu:** preklad oficiálnych štandardov zapájania verejnosti do tvorby verejných politík v Rakúsku, preklad Usmernenia pre participáciu verejnosti na politickom rozhodovaní prijatých Výborom ministrov 27. septembra 2017 na 1295. zasadnutí zástupcov ministrov.
- **charakteristika výstupu:** otvorený pracovný dokument
- **ďalšie využitie:** príručka a odporúčanie sú priamo aplikovateľné v prebiehajúcej praxi ako praktický návod na nastavenie procesov, advokáciu participácie v tvorbe verejných politík. Sumarizujú kľúčové zásady, princípy a podmienky kvalitnej participácie verejnosti a umožňujú tak eliminovať pomerne často deformovane vnímaný inštrument participácie. Sú východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť – zber dát pre účely analýzy ekonomických prínosov participácie; podkladový materiál pre overovanie zrozumiteľnosti, funkčnosti a praktickosti metodických nástrojov v aplikačnej praxi; podkladom pre tvorbu metodických nástrojov zohľadňujúcich špecifiká reálnej aplikačnej praxe v SR.

spracúvanie základných informácií o metodike SROI na účely pilotného overovania - Princíp fungovania metódy SROI a jej aplikácia v oblasti participácie

- **Spracovala: Veronika Ferčíková**
- **stručný opis dokumentu:** sumarizácia základných informácií o metóde SROI.
- **charakteristika výstupu:** otvorený pracovný dokument
- **ďalšie využitie:** je podkladovým dokumentom k zberu dát, ako úvodná informácia pre respondentov a stakeholderov. Zároveň ide o otvorený dokument, priebežne doplnený a aktualizovaný o podnety z praxe. Tretia časť, ktorá má slúžiť ako praktická ukážka identifikácie a spracovania dát za použitia SROI bude dopracovaná o príklady z pilotného testovania metódy SROI v aplikačnej praxi

ĎALŠIE VÝSTUPY

- ✓ **účasť B. Konečného a I. Ferčíkovej na I. pracovnom stretnutí k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši (11. – 13.7. 2017)**
- ✓ **aktívna účasť B. Konečného v rámci konferencie Aktuálny stav a perspektívy uplatňovania práv osôb so zdravotným postihnutím, dňa 5. októbra 2017**
- ✓ **účasť B. Konečného ako pozorovateľa na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY I. – v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko (7.10.2017)**
videozáznam k dispozícii, doslovný prepis
- ✓ **účasť na II. pracovnom stretnutí k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši (9.10. – 11.10.2017) – správa z analytickej časti**
- ✓ **účasť B. Konečného ako diskutujúceho na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY II. – zraniteľné skupiny vo verejnom diskurze (27.10.2017)**
videozáznam k dispozícii, doslovný prepis sa spracováva
- ✓ **aktívna účasť I. Ferčíkovej a B. Konečného v rámci programu Open Government Partnership Week dňa 7. novembra 2017**
- ✓ **dňa 16. novembra 2017 príprava a realizácia stretnutia: Neformálne raňajky s expertmi na tému "Stojí participácia za to?" s cieľom predstaviť projekt a jeho zámerov expertom z prostredia štátnej správy a akademického prostredia. Základnou témou stretnutia bolo predstavenie vybraných analytických zadaní (**Ekonomické prínosy participácie**) a súčasného stavu ich riešenia nadviazanie spolupráce a ich zapojenie do projektu v rámci vybraných zadaní a výskumných úloh. Stretnutia sa zúčastnili: B. Konečný, V. Ferčíková, I. Ferčíková a Tomáš Černenko (EUBA) a Richard Filčák (SAV).**
- ✓ **účasť B. Konečného ako moderátora na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY III. – dôvera, inštitúcie, verejnosť (16.10.2017)**
videozáznam k dispozícii – vid' prílohu, prepis k dispozícii
- ✓ **účasť B. Konečného ako moderátora na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY IV. – o tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch práce a človečine, alebo večerné úvahy nad novým zákonom o sociálnych podnikoch (22.11.2017) - diskusiu so Michalom Smetankom, Janou Plichtovou, Barbarou Gindlovou a Petrom Paľom, moderoval Bruno Konečný. Za NP PARTI sa stretnutia taktiež zúčastnili: Dominika Halienová a Barbara Gindlová.**
videozáznam k dispozícii – vid' prílohu, prepis nie je ešte k dispozícii
- ✓ **účasť B. Konečného ako pozorovateľa na panelovej diskusii CHOREOGRAFIE ZMENY V. – o Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov vo verejnom živote (23.11.2017) - diskusiu s Klárou Orgovánovou, Janou Plichtovou, Laurou Dittel a Dagmar Plančárovou moderoval Daniel Klimovský.**

videozáznam k dispozícii – vid' prílohu, prepis k dispozícii

2.1. ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Ján GOMBALA, Kristína KOLLAROVICHOVÁ, Albert VLK

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY

príprava a realizácia kvantitatívneho a kvalitatívneho zberu IV. - kvalitatívny zber dát IV. - realizácia a spracovanie videozáznamov

- ✓ **Zadanie:** **príprava a tvorba videozáznamov**
- ✓ **Výstup/Výsledok:** **séria krátkych videozáznamov** – predstavujú výsledok zberu dát IV. z prostredia pilotných schém, slúžia ako dokumentácia konkrétnych príkladov participatívnej tvorby verejných politík v rámci pilotnej schémy, ako aj stojacich mimo pilotnú schému (ukončené, prebiehajúce), ktoré slúžia ako zdroj informácií a dát pre ďalšiu analytickú činnosť (zachytenie kľúčových fáz participatívneho procesu tvorby politík – agenda, formulácia riešení, rozhodovanie/vyjednávanie, implementácia, vyhodnocovanie)
- ✓ **Výstup/Výsledok:** **dátové súbory** - videozáznamy pre potreby ďalšieho vzdelávania a informačno–komunikačných aktivít, zameraných na verejnosť, ako aj podporu participácie pri tvorbe verejných politík v aplikačnej praxi VS: rozhovorov s aktérmi lokálnych politík, zapojenými expertmi, ďalšími relevantnými odborníkmi, zástupcami relevantných subjektov verejnej správy, ako aj relevantných zástupcov MNO, sociálnych a ekonomických partnerov, videozáznamy z priebehu pilotnej schémy určené pre viacnásobné využitie v rámci projektu (ako zdrojové dáta pre analytickú činnosť, ako informačné podklady pre dissemináciu informácií o priebehu a dosiahnutých konkrétnych výsledkoch v previazaní na konkrétne výstupy a míľniky projektu, prípadne materiál pre informačné, prezentačné dni, odborné konferencie)

štruktúra zberu dát v rámci roka 2017

videozber dát k národnému projektu

spracované videovizitky s vybranými expertmi a zástupcami ÚSV ROS k hlavným cieľom projektu a kľúčovým princípom participácie

- ✓ **realizácia:** máj 2017
- ✓ **videovizitky:**
- ✓ Martin Giertl, Daniel Klimovský, Jana Plichtová, Bruno Konečný, Barbara Gindlová, Iveta Ferčíková, Jana Kadlečíková

videozber dát zameraný na zviditeľnenie princípov open - government

spracované videovizitky s vybranými domácimi a zahraničnými expertmi na tému princípov open – government

- ✓ **realizácia:** september, november 2017
- ✓ **videovizitky:**

- ✓ **Helen Turek z centrály OGP** o pridanej hodnote Iniciatívy pre otvorené vládnutie pre zapájanie občianskej spoločnosti do správy vecí verejných
- ✓ **Daniel Mindrut, kontaktný bod pre OGP v Rumunsku** o registri transparentnosti - komunikačnej platforme, vďaka ktorej môžu občania v Rumunsku sledovať, akým spôsobom bola občianska spoločnosť zapojená napríklad do konzultácii o nových návrhoch zákona
- ✓ **Karolis Granickas z organizácie Open Contracting Partnership** o tom, že vďaka otvoreným zmluvám môžu občania vidieť, či bolo s ich peniazmi naložené transparentným a efektívnym spôsobom v prospech ich samých.
- ✓ **Gabriel Šipoš z organizácie Transparency International Slovensko** o tom, že Slovensko má jeden z najrozsiahljších systémov zverejňovania zmlúv v rámci EÚ a ako aktívni učitelia vďaka zverejneným zmluvám z ministerstva školstva dosiahli zvýšenie svojich platov.
- ✓ **Iveta Ferčíková, kontaktný bod pre OGP na Slovensku** o národnom projekte Participácia, ktorého cieľom je otvárať priestor pre občanov, aby sa mohli zapojiť do všetkých úrovní vládnutia prostredníctvom dvanástich konkrétnych pilotných projektov z celého Slovenska a analytickej časti.
- ✓ Opäť **Helen Turek z centrály OGP** o tom, že podobné medzinárodné výmeny majú obrovskú pridanú hodnotu pre všetkých zúčastnených, ktorí okrem načerpania nových vedomostí môžu nájsť podporu v kolegoch, ktorí sa v iných krajinách stretávajú s rovnakými alebo podobnými výzvami, menej či viac priateľským prostredím pre misiu OGP. Vďaka týmto výmenám sa vedia navzájom podporiť či pomôcť.
- ✓ **videozáznam:**
- ✓ **Helen Turek** z centrály Iniciatívy pre otvorené vládnutie (z aj. Open Government Partnership, v skratke OGP) účastníkom medzinárodnej výmeny kontaktných osôb z krajín strednej a východnej Európy, ktorá sa konala v septembri v Bratislave predstavila nové minimálne štandardy, ktoré treba naplňať pri implementácii akčných plánov predovšetkým v súvislosti s participáciou a zapojením občianskej spoločnosti.
- ✓ panelová diskusia „**Dokáže otvorené vládnutie prinavrátiť dôveru ľudí v štát?**“ v rámci Open Government Week – november 2017

videozber dát k jednotlivým pilotným projektom

spracované videovizitky s vybranými expertmi, zapojenými do pilotných projektov, ako aj vybranými predstaviteľmi subjektov VS na tému participačnej tvorby verejných politík, zapájaniu verejnosti, ako aj problematike a téme, ktorú ich piloty riešia

- ✓ **realizácia:** jún 2017, júl 2017, október 2017
- ✓ **videovizitky:**
- ✓ pilotné projekty PP1 až PP12 zástupcovia jednotlivých spolupracujúcich subjektov za stranu MNO a VS, vrátane vybraných volených predstaviteľov

videozber dát z informačných dní / panelových diskusií Choreografie zmeny

spracované videozáznamy z panelových diskusií s názvom Choreografie zmeny, ktoré predstavujú doplnkový zber dát z prostredia na aktuálne témy a problémy ekosystému verejnej správy so zapojením vlastných expertov a prizvaných hostí

- ✓ **realizácia:** október, november 2017

✓ **videozáznam:**

- ✓ panelová diskusia Choreografie zmeny I. – Banská Štiavnica – **V ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko?**
- ✓ panelová diskusia Choreografie zmeny II. – Bratislava – **Zraniteľné skupiny vo verejnom diskurze,**
- ✓ panelová diskusia Choreografie zmeny III. – Liptovský Mikuláš – **Dôvera, inštitúcie, verejnosť,**
- ✓ panelová diskusia Choreografie zmeny IV. – Bardejov – **O tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch práce a človečine ...,**
- ✓ panelová diskusia Choreografie zmeny V. – Košice – **O Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov na verejnom živote.**

ďalšie využitie dátových súborov - zdrojov

videodáta majú multifunkčné využitie

- ✓ tvorba dátových zdrojov pre analytický výskum - zdroj dát pre analytické činnosti na podaktivite 2,
- ✓ výstupy do znalostnej databázy,
- ✓ podklad pre spracovanie dobrých príkladov z praxe,
- ✓ podklad pre spracovanie odborných článkov/rozhovorov do newsletterov k projektu
- ✓ sekundárne využitie pre potreby publicity

2.2. PRÁVNÝ RÁMEC A LEGISLATÍVA / Kristína BABIAKOVÁ / Imrich VOZÁR / Ivana FIGULI

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY

terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k verejnému záujmu, verejnej správe a verejným politikám v previazaní na celý životný cyklus

- **Zadanie:** **spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt** a ďalšiu analytickú, metodickú a legislatívnu činnosť v previazaní na oblasť verejných politik, verejnej správy a verejného záujmu **z pohľadu legislatívy a práva,**
- **Výstup/Výsledok:** odborné výstupy a expertízy pre spracovanie odborného materiálu pre expertov zapojených na projekte, pojmový slovník (filozofický, teoretický základ pre ďalšiu výskumnú a analytickú činnosť), **pojmové ukotvenie projektu** – ponúka základný slovník pojmov, definuje verejný záujem, VS, verejné politiky, štruktúru VS a úroveň tvorby verejných politik, proces prípravy, tvorby, schvaľovania, implementácie, monitoringu a revízie verejných politik, súčasne definuje participáciu, jej formy, metódy, riešené témy, typy problémov, znaky úspešnej participácie, je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, čiastkový výstup a podkladový materiál pre záverečnú Analýzu stavu a možností participácie

analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci na všetkých úrovniach riadenia verejnej správy (4 úrovne)

- **Zadanie:** **príprava a tvorba odborných podkladov a expertíz k analýze existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci na všetkých úrovniach riadenia verejnej správy (4 úrovne)**
- **Výstup/Výsledok:** odborné podklady a expertízy pre spracovanie **analýzy existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci na všetkých úrovniach riadenia verejnej správy (4 úrovne)** - rešerš právneho poriadku SR so zameraním sa na participatívne postupy/nástroje upravené právnym poriadkom. K jednotlivým postupom/nástrojom upraveným v právnom poriadku bude priradená množina právnych predpisov, ktoré s danými postupmi/nástrojmi účasti verejnosti počítajú. V rámci analýzy budú zanalyzované najčastejšie využívané nástroje participácie v SR ako je napr. petícia, zhromaždenia, účasť podľa stavebného zákona, účasť podľa zákona o obecnom zriadení, procesy povoľovania (napr. EIA, SEA, IPKZ), účasť podľa správneho poriadku, účasť na legislatívnom procese. Analýza sa bude venovať súčasnému stavu právnej úpravy, jej aplikačnej praxi, zhodnoteniu jej prínosov a nedostatkov. Analýza na záver poskytne zoznam odporúčaní na zmenu právnej úpravy, potrebu usmerňujúcich predpisov či zmenu aplikačnej praxe.

analýza bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti na správe vecí verejných

- **Zadanie:** **príprava a tvorba odborných podkladov a expertíz k analýze bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti na správe vecí verejných)**

• Výstup/Výsledok: odborné podklady a expertízy k analýze bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti na správe vecí verejných
analýza existujúcich účinných a inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí, ktoré je možné zakotviť do slovenského právneho rámca • Zadanie: príprava a tvorba odborných podkladov a expertíz k analýze existujúcich účinných a inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí, ktoré je možné zakotviť do slovenského právneho rámca • Výstup/Výsledok: odborné podklady a expertízy k analýze existujúcich účinných a inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí, ktoré je možné zakotviť do slovenského právneho rámca v zmysle zadania - odborný materiál je analýzou existujúceho stavu. Na jednej strane poukáže na príklady dobrej praxe, na druhej poukáže na praktické príklady zlyhania aplikácie právneho predpisu. Analýza zhodnotí, či je potrebná zmena legislatívy v danej oblasti, či na dosiahnutie požadovaného stavu nestačí vydať len aplikačné usmernenie alebo je potrebná zmena aplikačnej praxe.
analýza dát III.+ Analýza účinnosti legislatívnych nástrojov a aplikačnej praxe – prierezové • Zadanie: príprava a tvorba odborných podkladov a expertíz k analýze analýza dát III.+ Analýza účinnosti legislatívnych nástrojov a aplikačnej praxe – prierezové • Výstup/Výsledok odborné podklady k analýze existujúcich účinných a inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí, ktoré je možné zakotviť do slovenského právneho rámca v zmysle zadania senior experta
legislatíva v aplikačnej praxi - spracovanie podkladov a návrhov na zmenu právnych úprav, legislatívy, či aplikačnej praxe • Zadanie: príprava a tvorba odborných podkladov a expertíz k analýze legislatívy v aplikačnej praxi - spracovanie podkladov a návrhov na zmenu právnych úprav, legislatívy, či aplikačnej praxe • Výstup/Výsledok: podklady a návrhy na zmenu právnych úprav, legislatívy, či aplikačnej praxe v zmysle zadania senior experta

máj 2017 – august 2017

Dosiahnuté výsledky a stav spracovania jednotlivých zadaní

V rámci obdobia od mája 2017 do augusta 2017 experti pracovali na tvorbe analytických podkladov pre projekt týkajúcich sa legislatívnej úpravy participácie na Slovensku ako aj v zahraničí. Analytické práce sú stále v procese, preto ešte nemožno hovoriť o nejakých záveroch alebo odporúčaniach, pretože tie bude možné vyhodnotiť až neskôr. V tomto období sa venujeme popísaniu stavu legislatívy, rešeršom v zahraničných úpravách, porovnávaním a postupne vytypováame aj problémy alebo úskalia participácie na Slovensku.

Doteraz sme vypracovali tieto dokumenty, ktoré budú zapracované do celkovej analýzy legislatívy:

- Rešerš všetkých právnych predpisov upravujúcich participáciu
- Slovník pojmov používaných v legislatíve
- Legislatívny rámec všetkých pilotných projektov
- Rešerš participácie mimo legislatívnej úpravy

- Analýzu jednotlivých oblastí:
 - vodný zákon
 - zákon o ovzduší
 - EIA
 - petície
 - združovanie
 - zhromažďovanie

Každá oblasť participácie bude mať takýto obsah:

1) Zákonný rámec, opis možností účasti verejnosti (čitateľne pre ľudí, ale s jasnými zákonnými rámcami)

- Krátky úvod do problematiky
- Aké druhy participácie oblasť upravuje (na individuálnych/normatívnych právnych aktoch, možno aj v jednotlivých úrovniach národná/regionálna/mikroregionálna/miestna)
- Prístup k informáciám - Informovanie verejnosti (ako je verejnosť informovaná o konkrétnej oblasti/verejnej politike)
- Účasť verejnosti na tvorbe verejnej politiky/ Účasť na rozhodovaní - Možnosti verejnosti zapojiť sa do tvorby verejnej politiky (pripomienky, účasť)
- Sila/efektívnosť účasti verejnosti (ako majú povinnosť vysporiadať sa úrady s pripomienkami verejnosti)
- Prístup k spravodlivosti (ako môže verejnosť napadnúť prijatú politiku či rozhodnutie)

2) Komparácia s aktmi EU – či proces nie je niekde už upravený, ale v SR je buď zle implementovaný, či nie je implementovaný vôbec

3) Príklady dobrej a zlej praxe v tejto oblasti, teda ako a či prebieha aplikácia daného procesu v – nielen z našich prípadov, ale aj z mediálne známych vecí (popis na max 15 riadkov tak, aby bolo jasné o čo sa niekto snažil, aké procesné (zákonné či iné) prostriedky použil. Tu je miesto aj na hodnotenie, že niečo mohlo byť využité a nebolo, pričom by sme poukázali na konkrétnom prípade, čo mohol byť využité.)

4) Zoznam predpisov

5) Linky na to, čo sme k danej problematike našli

6) Komentáre k jednotlivým procesom sú vítané, zatiaľ však nebudeme celý proces hodnotiť (treba to zapísať; prípadne akékoľvek iné poznámky, ktoré môžu byť zaujímavé pre záverečné hodnotenie)

Dokumenty Vám posielam v prílohe, ale ide o pracovné dokumenty, ktoré si vzájomne ešte recenzujeme, preto v nich môžu byť ešte pripomienky od kolegov. **Nejde teda o publikovateľné dokumenty!**

Riziká a nástrahy, alebo problémy ktoré ste vás stretli/na ktoré ste narazili

Zatiaľ sme nenarazili na žiadna riziká alebo problémy. Jedinou otázkou bolo, či sa analýza má venovať aj participácii na tvorbe individuálnych právnych aktov a na pokyn z ÚSVROS sa analýza bude venovať aj tomuto.

september 2017 – december 2017

Dosiahnuté výsledky a stav spracovania jednotlivých zadaní

V rámci obdobia od 1. 9. 2017 do 31.11.2017 experti pracovali na tvorbe analytických podkladov pre projekt týkajúcich sa legislatívnej úpravy participácie na Slovensku ako aj v zahraničí.

Analytické práce sú stále v procese, preto ešte nemožno hovoriť o nejakých záveroch alebo odporúčaniach, pretože tie bude možné vyhodnotiť až neskôr. V tomto období sme zozbierané informácie a spisovali do ucelených celkov podľa plánovaného časového rámca. V tomto období sme vypracovali tieto dokumenty, ktoré budú zapracované do celkovej analýzy legislatívy:

- **Analýzu jednotlivých oblastí:**

- Participácia v správnom konaní
- Participácia pri tvorbe zákonov
- Participácia pri tvorbe nariadení vlády
- Participácia podľa stavebného zákona
- Participácia pri ochrane pamiatok
- Participácia pri ochrane prírody
- Participácia podľa Aarhuského dohovoru
- Participácia pri banských procesoch
- Participácia v súvislosti s hlukom
- Participácia v rámci integrovanej prevencie
- Participácia pri ochrane lesov
- Participácia v rámci protipovodňovej ochrany
- Participácia pri ochrane životného prostredia všeobecne
- Participácia pri prijímaní dokumentov týkajúcich sa regionálneho rozvoja
- Participácia v rámci samosprávy obce
- Participácia v rámci sociálnych služieb

Vzhľadom na to, že na vypracovávaní dokumentov pracovali viacerí experti, je v súčasnosti potrebné dať všetkým posudzovaným oblastiam jednotný vzhľad a ponor. V súčasnosti preto pracujeme najmä na dokončení jednotlivých oblastí participácie a zjednocovaní obsahu v záujme prehľadnejšieho a jasnejšieho obsahu. Každá spracovaná oblasť participácie obsahuje aj popísanie bariér pre efektívnu participáciu na tvorbe verejných politík, ktorú bolo v rámci analýzy z legislatívneho hľadiska možné pomenovať.

Tiež dokončujeme práce na komparácii vytypovaných oblastí so zahraničím. Zamerali sme sa na prijímanie tzv. koncepcií, ktoré nemajú všeobecne záväznú povahu a na Slovensku ani jednotný systém procesu ich prijímania a tiež na účasť verejnosti pri prijímaní zákonov v parlamente.

KĽÚČOVÉ VÝSTUPY

spracovanie teoretických východísk a základného pojmového ukotvenia pre projekt s pracovným názvom slovník

vzhľadom na prierezový charakter výstupu – viď kapitolu spoločné výstupy

ĎALŠIE VÝSTUPY

- ✓ **účasť K Babiakovej na pracovnom stretnutí analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa 21. septembra 2017**
prezentácia zrealizovaných prác/ dosiahnutých výstupov - sumarizačná správa
- ✓ **účasť na pracovnom stretnutí analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa 26. júna 2017** - prezentácia stavu prác na PODA 2
- ✓ **účasť K. Babiakovej na pracovnom stretnutí analytického tímu k podaktivite 2 zo dňa 14. decembra 2017**
prezentácia zrealizovaných prác/ dosiahnutých výstupov - sumarizačná správa,
prezentácia priebežných výstupov legislatívnej analýzy týkajúcej sa participácie na tvorbe verejných politík

2.3. BUDOVANIE KAPACÍT / Zora PAULÍNIOVÁ a Ľuba BOROŠOVÁ

ZADANIA, VÝSTUPY A VÝSLEDKY

terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k verejnému záujmu, verejnej správe a verejným politikám v previazaní na celý životný cyklus

- **Zadanie:** **spracovanie profilu absolventa vzdelávacieho programu pre podporu zavádzania participačných procesov do tvorby verejných politík v prostredí verejnej správy**
- ✓ **Výstup/Výsledok:** profil absolventa vzdelávacieho programu pre pracovníkov subjektov verejnej správy zohľadňuje spoločné potreby a špecifiká predstaviteľov verejnej správy (štátna správa, regionálna územná samospráva, regionálne združenia miest a obcí, miestna územná samospráva). Vytvoreniu profilu absolventa vzdelávacieho programu zameraného na budovanie kapacít pre podporu zavádzania participačných procesov do tvorby verejných politík v prostredí verejnej správy predchádza analýza a deskripcia vedomostí, zručností a postojov. Analýza bude realizovaná na základe facilitovaných stretnutí pracovnej skupiny (minimálne 5 pracovných stretnutí poradnej skupiny zameraných na identifikáciu príčin nedostatočnej aplikácie inovatívnych / participatívnych metód v praxi verejnej správy). Pracovná skupina expertov (8-10 členov poradnej pracovnej skupiny) skúma aké vedomosti, zručnosti, postoje je potrebné posilniť v rámci budovania kapacít VS? Profil absolventa bude zodpovedať výsledkom analýzy - na čo potrebujú byť účastníci pripravení, čo potrebujú vedieť (vedomosti), čo potrebujú vedieť robiť (zručnosti), aké majú mať postoje.

✓ ZORA PAULÍNIOVÁ

september 2017 – december 2017

Obsah

1. Proces prípravy dokumentu
2. Kontext a rámce
3. Stav spracovania / realizované aktivity
4. Dosiahnuté výsledky a výstupy
5. Výzvy a podnety
6. Ďalšie kroky

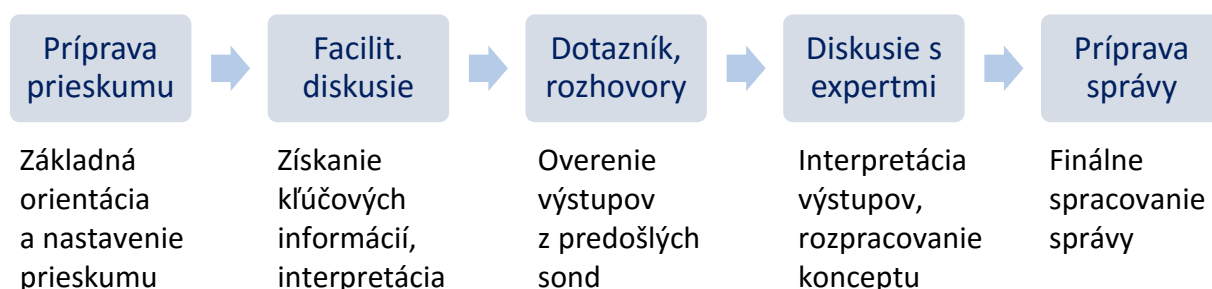
1. Proces prípravy dokumentu

Cieľom prieskumu je pripraviť profil absolventa vzdelávacieho programu pre pracovníkov subjektov verejnej správy zameraného na budovanie kapacít pre podporu zavádzania participačných procesov do tvorby verejných politík v prostredí verejnej správy.

Profil má zohľadňovať spoločné potreby a špecifiká predstaviteľov verejnej správy (štátna správa, regionálna územná samospráva, regionálne združenia miest a obcí, miestna územná

samospráva) a jeho vytvoreniu má predchádzať analýza a deskripčia vedomostí, zručností a postojov, realizovaná na základe facilitovaných stretnutí pracovnej skupiny, zameraných na identifikáciu príčin nedostatočnej aplikácie inovatívnych / participatívnych metód v praxi verejnej správy). Pracovná skupina expertov skúma, aké vedomosti, zručnosti a postoje je potrebné posilniť v rámci budovania kapacít VS. Profil absolventa bude vychádzať z výsledkov analýzy - na čo potrebujú byť účastníci pripravení, čo potrebujú vedieť (vedomosti), čo potrebujú vedieť robiť (zručnosti) a aké majú mať postoje.

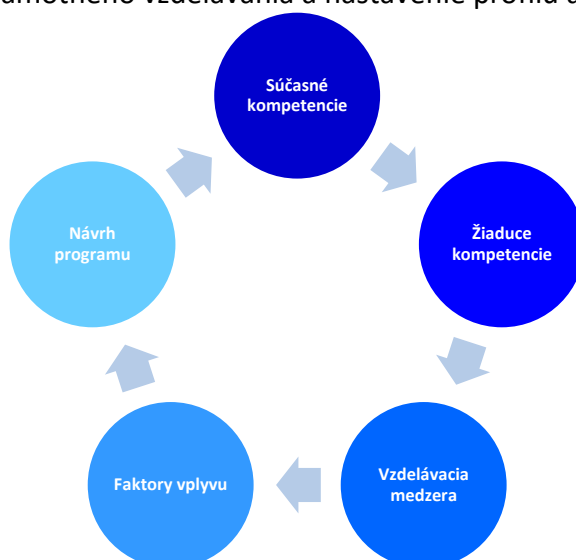
Návrh procesu

2. Kontext a rámce

- Trendy vo verejnej administratíve (New Public Management, Good Governance)
- Vzdelávanie (kompetenčné hnutie, identifikácia vzdelávacích potrieb)

Súčasťou prieskumu bolo pomenovanie rámcov, ktoré ovplyvňujú možné stratégie riešenia. V prvom rade sa jedná o meniace sa trendy vo verejnej administratíve, ktoré sa menia od uplatňovania konceptu „New public management“ s dôrazom na efektivitu a orientáciu na výsledky (skôr manažérsky prístup k participácii) ku konceptu „Good governance“ (na princípoch a hodnotách založený prístup ku participácii). Vychádzali sme aj z metodických rámcov, týkajúcich sa samotného vzdelávania a nastavenie profilu absolventa.

Kroky analýzy vzdelávacích potrieb:

- Kto je cieľová skupina?
- Aké kompetencie (vedomosti, zručnosti, postoje) v danej oblasti majú v súčasnosti predstavitelia verejnej správy?

- **Aký výkon by mal byť optimálnym výstupom** po absolvovanom vzdelávaní? (Žiaduce kompetencie, žiaduce správanie)
- **Aká je vzdelávacia medzera** (learning gap)? / Čo cieľovej skupine chýba, čo sú tréningové alebo vzdelávacie potreby?
- **Čo sú podporné a brzdiace faktory** (bariéry)? / Čo bráni využívaniu participatívnych procesov v praxi (čo je otázka absentujúcich kompetencií a čo je otázka systémového nastavenia)

3. Stav spracovania / realizované aktivity

Na základe navrhnutého procesu sme zrealizovali prvé aktivity, ktoré sme vnímali ako sondu do skúmaného prostredia. Aktivity sme realizovali v spolupráci so samotným Úradom splnomocnenca, ako aj si sieťou Regionálnych vzdelávacích centier

Čas	Miesto	Aktivita	Cieľová skupina
10.10.2017	Liptovský Mikuláš	Stretnutie pilotných projektov, workshop „Participácia na tvorbe verejných politík“	Účastníci pilotných projektov z verejnej správy a MVO
7.11.2017	Bratislava	Workshop s názvom Áno, či nie?! bol zameraný na zber kvalitatívnych dát k identifikácii potrieb a požiadaviek subjektov štátnej správy	Predstavitelia štátnej správy
9.11.2017	Štrbské pleso	Prednáška „Ako plánovať verejné priestory so zapojením verejnosti“ s diskusiou	Volení predstavitelia samosprávy
27.11.2017	Podbanské	Panelová diskusia „Ako predchádzať konfliktom v územnom plánovaní“	Pracovníci stavebných úradov na samospráve

4. Dosiahnuté výsledky a výstupy

Ukázalo sa, že stretnutia boli zdrojom rôznych výstupov (najproduktívnejšie bolo stretnutie s predstaviteľmi pilotných projektov), ale zároveň priniesli dôležité informácie o cieľovej skupine, prostredí či bariérach, ktorým čelí. Pomocou „sondy“ do rôznych prostredí získali sme nasledovné výstupy:

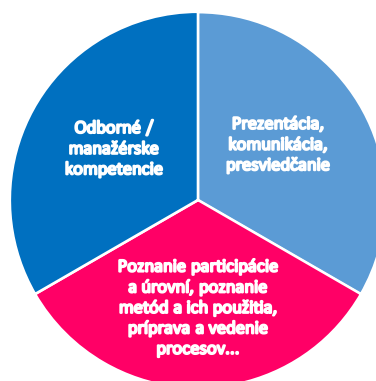
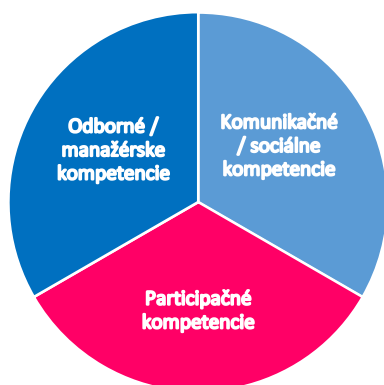
- Spoznanie situácie v konkrétnych prostrediach
- (Čiastočná) špecifikácia cieľovej skupiny
- Prvotné identifikovanie kompetencií cieľových skupín
- Identifikovanie faktorov vplyvu / bariér
- Podnety, smerujúce definovaniu žiaducich kompetencií

■ Návrhy k vzdelávaciemu programu

Vďaka podnetom od rôznych cieľových skupín sme začali definovať aj žiaduce kompetencie, ktoré sme rozdelili do troch okruhov, vo forme kompetenčného modelu (rámcovo znázornené na nasledujúcich grafoch)

Oblasti kompetencií

1. Odborné alebo manažérske kompetencie (podľa roly absolventa)
2. Komunikačné alebo tzv. sociálne kompetencie
3. Kompetencie, týkajúce sa participácie (participatívneho vytvárania verejných politík).

Oblasť kompetencií, spojených s participáciou sme začali rozpracovávať na základe úrovni (vedomosti, zručnosti, postoje). Finálny návrh rozpracovávame ako súčasť **Profilu absolventa**, tu uvádzame príklad sumarizovaných podnetov zo stretnutia.

Vedomosti	Definícia participácie pri tvorbe verejných politík, výhody a nevýhody, význam / Princípy participácie / Participačné stratégie vytváranie verejných politík – participatívny rozpočet, placemaking, stratégie / Participačné metódy a techniky / Participácia v online dobe, online platformy, kolaboratívne nástroje / Znalosť participatívnych procesov / Komunikačné kanály pri participácii
Zručnosti	Ako viesť skupinové stretnutia smerom k dohode (facilitácia) / ako identifikovať stakeholderov a komunikovať s nimi / Ako využiť participatívne nástroje a metódy / Ako navrhnúť a viesť participatívne procesy / iné...
Postoje	Proaktívnosť / Práca s motiváciou a prekonávaním predsudkov voči participácii / Rozlíšenie medzi manipuláciou a otvoreným prístupom / Nastavenie dôvery medzi rôznymi skupinami a sektormi / Práca s rôznosťou, vnímavosť aj vo vzťahu k znevýhodneným skupinám / Pochopenie kultúry a myslenia „tých druhých“, brať do úvahy kultúrnu reinterpretáciu / Prekročiť vnímanie verejnej správy nad rámec „new public management“, byť citlivý aj v oblasti sociálnych aspektov / Kritické myslenie a liberálne vzdelanie

5. Výzvy a podnety z prebiehajúcich výskumov

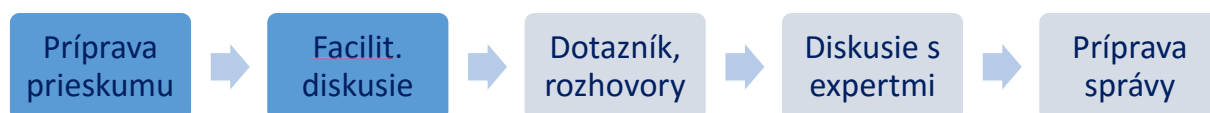
Realizované stretnutia môžeme v súčasnosti brať najmä ako sondy do témy, ako priestor pre získanie informácií a formulovanie zistení. V súčasnosti čelíme nasledovným pracovným dilemám:

- Ako špecifikovať cieľovú skupinu vzdelávania?
- Ako získať názory respondentov zo všetkých úrovní verejnej správy?
- Ako nastaviť a dostať k respondentom dotazník / ako využiť podnety z už realizovaného dotazníka.?
- Ako premietnuť potrebu vysporiadať sa so systémovými prekážkami v prostredí cieľovej skupiny do vzdelávacieho programu?

6. Ďalšie kroky

Na základe doterajších vstupov budeme realizovať kvalitatívny prieskum s využitím metodiky **participatívnej interpretácie zistení**, s cieľovými skupinami / predstaviteľmi a predstaviteľkami, ktorí sa v téme participácie, vzdelávania a rozvoja verejnej správy orientujú. Čaká nás tiež:

- Spracovanie konceptu dokumentu
- Využitie dotazníka (D. Klimovský) / resp. príprava dotazníka na základe doterajších výstupov (plošné doplnenie dát)
- Individuálne rozhovory s expertmi / expertkami
- Stretnutie / stretnutia expertnej skupiny s predstaviteľmi verejnej správy – participatívna interpretácia získaných výstupov a ich rozpracovanie

✓ ĽUBA BOROŠOVÁ

október 2017 – december 2017

- prepojenie projektu so segmentom miestnej územnej samosprávy vo väzbe na zber dát a overenie zistení, testovanie vzdelávacích prístupov pre predstaviteľov miest a obcí v rámci vybraných Regionálnych vzdelávacích centier, budovanie živých kontaktov s predstaviteľmi miest a obcí
- prepojenie expertov z NP PARTI s predstaviteľmi miestnej územnej samosprávy na úrovni odborných zamestnancov, ako aj volených predstaviteľov,
- komunikácia s cieľovou skupinou, nábor cieľovej skupiny, rozšírenie existujúcich vzdelávacích modulov o testovacie balíčky zo strany národného projektu NP PARTI,
- zabezpečenie podujatia a aktívna účasť na podujatiach:

- **interaktívny workshop so starostami z východoslovenského kraja s názvom Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou?**
- panelová diskusia spojená s workshopom s odbornými zamestnancami Stavebných úradov v Grandhotel Permon na Podbanskom. Podujatie s názvom **Ako predchádzať konfliktu záujmov pri územnom rozvoji**
- odborné práce na príprave a tvorbe profilu absolventa s dôrazom na sledovanie, sumarizácia a vyhodnocovanie aktuálnych potrieb odborných zamestnancov a volených predstaviteľov miestnej a regionálnej územnej samosprávy,
- priebežná príprava a tvorba návrhov o možnostiach podpory budovania kapacít v prostredí miestnej územnej samosprávy pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík a participatívneho prístupu v správe obce v rámci Regionálnych vzdelávacích centier,
- príprava a tvorba materiálu – **Praktické skúsenosti s participáciou občanov na lokálnej úrovni** – materiál zameraný na problematiku participácie, zapájania verejnosti do prípravy, tvorby, implementácie a monitoringu verejných politík na lokálnej úrovni miest a obcí (príležitosti pre budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy v previazaní na konkrétne oblasti kompetencií a výkonu správy)
- príprava a priebežná tvorba podkladov - kompetenčné oblasti miestnej územnej samosprávy, analýza portfólia štandardných školení zástupcov miest a obcí v previazaní na možnosti rozšírenia tematických - kompetenčných a školiacich okruhov v rámci existujúcich školiacich programov a modulov Regionálnych vzdelávacích centier.

KLÚČOVÉ VÝSTUPY

aktualizovaný návrh procesu prípravy profilu absolventa

- **spracovali:** **Zora Paulíniová**
- **stručný opis dokumentu:** postup a nastavenie výskumu spracovanie profilu absolventa vrátane návrhu na interview a dotazníkový prieskum
- **charakteristika výstupu:** otvorený pracovný dokument
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre nastavenie doplnkových činností na projekte, ako aj zabezpečenie dodávateľa služieb, ktorý zabezpečí architektúra a sylaby špecializovaného vzdelávacieho programu pre podporu zavádzania participačných procesov do tvorby verejných politík v prostredí verejnej správy, metodika vzdelávania pre podporu zavádzania participačných procesov do tvorby verejných politík v prostredí verejnej správy, aby následne bolo možné zabezpečiť testovanie novovytvoreného vzdelávacieho programu

praktické skúsenosti s participáciou občanov na lokálnej úrovni

- **spracovali:** **Ľubomíra Borošová**
- **stručný opis dokumentu:** materiál zameraný na problematiku participácie, zapájania verejnosti do prípravy, tvorby, implementácie a monitoringu verejných politík na lokálnej úrovni miest a obcí (príležitosti pre budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy v previazaní na konkrétne oblasti kompetencií a výkonu správy)
- **charakteristika výstupu:** otvorený pracovný dokument
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre nastavenie profilu absolventa, prípravu a realizáciu podporných aktivít v prostredí miestnej územnej samosprávy, testovanie prístupov vo vzdelávaní samosprávy pre oblasť participácie v previazaní na každodennú prax samosprávy, súčasne materiál slúži pre ďalšiu analytickú činnosť ostatných pracovných skupín

ĎALŠIE VÝSTUPY

- ✓ dňa **7. november 2017** sa realizovalo stretnutie so zamestnancami organizácií a subjektov štátnej správy. **Workshop s názvom Áno, či nie?!** bol zameraný na zber kvalitatívnych dát k identifikácii potrieb a požiadaviek subjektov štátnej správy a expertov MNO pre podporu participačných procesov, spojený s prezentáciou národného projektu ÚSV ROS v rámci OGP WEEK počas tematického dňa venovaného participácii. Workshop viedla Zora Paulíniová.
- ✓ dňa **10.10.2017** účasť **Z. Paulíniovej** na **II. pracovnom stretnutí k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši (9.10. – 11.10.2017)** – viedla samostatné bloky **interview so zástupcami MNO a VS** - zber kvalitatívnych dát k identifikácii potrieb a požiadaviek MNO na vzdelávanie v oblasti participatívnej tvorby verejných politík a zapájania verejnosti do jej tvorby
- ✓ dňa **9. novembra 2017** účasť **Z. Paulíniovej** a **Ľ. Borošovej** na **interaktívnom workshope so starostami z východoslovenského kraja s názvom Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou?**. Podujatie malo názov Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou. Stretnutie poskytlo priestor pre kvalitatívny zber dát.
- ✓ dňa **27. novembra 2011** účasť **Zory Paulíniovej** a **Ľuby Borošovej** na panelovej diskusii spojenej s workshopom s odbornými zamestnancami Stavebných úradov v Grandhotel Permon na Podbanskom. Podujatie s názvom **Ako predchádzať konfliktu záujmov pri územnom rozvoji** nám pomohlo získať prístup k odborným zamestnancom miestnej územnej samosprávy (mestá, obce, mestské časti) s cieľom zozbierať dáta k téme participatívnej tvorby politík a presadzovanie participačných procesov do praxe verejnej správy.

SPOLOČNÉ VÝSTUPY / PRIEREZOVÉ TÍMY

pojmové ukotvenie projektu a základný slovník pojmov

a/ terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k verejnému záujmu, VS a verejným politikám

- **spracoval: Bruno Konečný a Kristína Babiaková**
- **stručný opis dokumentu:** základný slovník pojmov pre ďalšiu analyticko-metodicko-legislatívnu činnosť z pohľadu
 - **problematickej verejnej správy (Bruno Konečný) / spracované pojmy:** Politika - Verejný záujem - Všeobecný záujem - Verejná moc - Verejná sprava - Štruktúra VS - Štátna správa - Samospráva územná - Procesy vo verejnej správe - Rozhodovacie procesy - Riadiaco-organizačné procesy - Normotvorné procesy - Správne konanie - Správny poriadok - Kontrola a verejná správa
 - **legislatívy a práva (Kristína Babiaková) / spracované pojmy:** Participácia - Účasť - Právny predpis - Hromadná pripomienka - Referendum - Verejnosť - Občania - Obyvatelia - Mimovládna organizácia - Občianske združenie - Občianska iniciatíva - Petícia- Zhromaždenie - Účastník konania - Zúčastnená osoba - Zainteresovaná/dotknutá verejnosť – Pripomienka /stanovisko /vyjadrenie - Ústne pojednávanie - Verejné prerokovanie - Úradná tabuľa - Strategický dokument - Územný plán - Všeobecne záväzné nariadenie - Zhromaždenie obyvateľov obce - Miestne referendum
- **charakteristika výstupu:** pracovná verzia
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, po finalizácii a schválení bude predstavovať samostatný výstup a podkladový materiál pre záverečnú Analýzu stavu a možností participácie

b/ terminologické a teoretické ukotvenie vo vzťahu k participácii a inovatívnym procesom tvorby politík

- **spracoval: Jana Plichtová a Anna Šestáková**
- **stručný opis dokumentu:** základný slovník pojmov pre ďalšiu analyticko-metodicko-legislatívnu činnosť z pohľadu:
 - **problematickej participácie (Jana Plichtová a Anna Šestáková) / spracované pojmy:** Angažovanosť, aktivizmus (Engagement, Activism) - Občianstvo, občiansky (Citizenship, Civic, Civil) - Participácia (Participation) - Občianska participácia / Sociálna participácia (Civic engagement, Civic participation / Social participation) - Záujem o spoločenské a politické záležitosti (Social involvement) - Politická participácia (Political participation) - Legálne vs. nelegálne formy politickej participácie - Riadená vs. spontánna participácia (občianska iniciatíva) - Spolky a združenia ako spontánna aktivita občanov a občianok - Sociálna identita občanov - Kritickí občania (Critical citizens, Monitorial citizens) - Ne-participácia (Non-participation, Disengagement) - Ne/dôvera v politikov a demokratické procesy - Trhová ekonomika a jej vplyv na aktivitu a hodnotovú orientáciu občanov Elitársky systém demokracie -

Nerovnosť občanov a hierarchizácia - Hegemonické postavenie politickej a ekonomickej elity - Oligarchické štruktúry a klientelizmus - Depolitizácia občanov - Vláda/vládnutie vs. správa/spravovanie vecí verejných - Inteligentná lokálna správa (Smart governance) - Demokratizácia spoločnosti - Paradox demokratického režimu - Participatívna demokracia - Argumenty za a proti participatívnej demokracii - Participatívne projekty - Participatívne procesy a politiky - Sociálny kapitál

- **charakteristika výstupu:** pracovná verzia
- **ďalšie využitie:** je východiskovým dokumentom pre ďalšiu analytickú činnosť, po finalizácii a schválení bude predstavovať samostatný výstup a podkladový materiál pre záverečnú Analýzu stavu a možností participácie

c/ poznámka k finalizácii a zverejneniu

Na základe dohody expertnej skupiny bol navrhnutý postup finalizácie a zverejňovania jednotlivých výstupov. Dôležitým bodom je proces **hodnotenia kvality výstupov**, ktorý podlieha výlučne obvyklým akademickým konvenciám. To znamená, že každý vedecký text sa obhajuje pred vedeckým tímom formou argumentatívnej diskusie, vecných a zdôvodnených písomných pripomienok. Fáza verejnej obhajoby dokumentu je na základe dohody expertov, podieľajúcich sa na podaktivite 2, naplánovaný na rok 2018 (dôvodom bola potreba dopracovania ďalších teoretických výstupov s možnosťou následného doplnenia a overenia základnej pomologickej štruktúry).

katalóg k podaktivite 2

- katalóg je materiál, ktorý bude komunikovať k odbornej i laickej verejnosti o zámeroch a očakávaných výstupoch podaktivity 2
- predstavenie pracovných tímov, tematických okruhov, kľúčových filozofických otázok v previazaní na jednotlivé a konkrétne zadania sa bude realizovať formou rozhovorov - experti sa pýtajú expertov
- termín: 15.1.2018
- rozhovory budú použité do Katalógu k podaktivite 2 (analytická časť) vrátane krátkych životopisov jednotlivých expertov,
- zatiaľ disponujeme rozhovorom s J. Plichtovou, ktorý pripravila A. Šestáková, ktorý je prílohou k správe

pracovná skupina • Spôsoby a miera participácie doma a v zahraničí • Nastavenie teoretických rámcov • Index participácie J. Plichtová	• rozhovor s J. Plichtovou už pripravila A. Šestáková - Jana Plichtová: Dnešná politika? Rýchle zisky, dlhodobé straty
pracovná skupina • Analýza a vyhodnotenie pilotnej schémy • Zber dát z pilotných projektov D. Klimovský	• rozhovor D. Klimovským už pripraví A. Chudžíková
pracovná skupina • Zapájanie marginalizovaných / zraniteľných skupín do tvorby verejných politík E. Kríglerová, J. Lajčáková, A. Chudžíková, J. Kadlečíková	• rozhovor s expertkami CVEK pripraví J. Plichtová
pracovná skupina • Ekonomické Prínosy participácie • Ekonomická efektívnosť participácie B. Konečný, I. a V. Ferčíková	• rozhovor s expertmi pripraví D. Klimovský
pracovná skupina • Legislatíva a právne rámce participácie K. Babiaková, I. Vozár, I. Figuli	• rozhovor s expertmi VIA IURIS pripraví B. Konečný
pracovná skupina • Budovanie kapacít pre participatívnu tvorbu verejných politík Z. Paulíniová, Ľ. Borošová	• rozhovor s expertmi pripraví B. Gindlová

Jana Plichtová: Dnešná politika? Rýchle zisky, dlhodobé straty

Slovenská občianska spoločnosť sa za normalizácie rozdrobila a rozpadla, nezáujem o politiku a skeptický názor na to, čo sú občania sami schopní na súčasnom stave zmeniť, pretrváva. Ani modernejšia predstava spoločnosti, kde by inštitúcie slúžili a podporovali občanov a občianky, sa u nás zatiaľ nepresadila. Naopak, podľa profesorky Jany Plichtovej sa stále väčšmi prikláňame k tradičnému byrokratickému vládnutiu.

V súčasnosti sledujeme pokles záujmu občanov o tradičné formy participácie, ako je napríklad účasť na voľbách alebo členstvo v politických stranách. Čím to môžeme zdôvodniť? V hre je viacero dôvodov. Medzi najvážnejšie patrí strata dôvery občanov v politické strany a v systém zastupiteľskej demokracie. Strany sa podobajú jedna druhej, rýchlo vznikajú a zanikajú, ich ideologické pozadie je nečitateľné, resp. rýchlo sa prispôsobuje meniacim sa náladám a novým okolnostiam. Využívanie poznatkov marketingu prináša politikom rýchle zisky, ale dlhodobé straty, politike uberať na význame a politikov oberá o dôveryhodnosť. V politike ako marketingovom výpočte ide predovšetkým o volebné zisky, čo robí z politickej zodpovednosti a morálnej integrity politických lídrov čosi staromódne, nepotrebné a zaťažujúce. Autentický étos slobody, rovnosti, bratstva a humanity v racionálnych kalkuláciách nenájdete. Politici neotvárajú dôležité témy, ako je napríklad novodobé vykorisťovanie človeka, nedostatok priestoru pre politickú emancipáciu. Vo verejnej rozprave dominuje téma ekonomiky, hospodárenia s verejnými zdrojmi, ak opomenieme konflikty a škandály politikov. To vyvoláva u občanov skepsu, ľahostajnosť, beznádej a cynizmus.

Táto apatia má teda hlbšie príčiny v politickom systéme...

Nech volia občianky a občania akúkoľvek stranu, ktorá aspoň čiastočne súvisí s ich záujmami a hodnotami, ovplyvní to zloženie koalície vlády len sprostredkovane. Volebné výsledky sú len vstupenkou do politických rokovaní o zložení vlády. Nedôvera a odpor k politikom vyvoláva aj opakovaná skúsenosť, že politici svojím konaním arogantne popierajú princíp rovnosti pred zákonom. Táto prax je taká rozšírená, že si na to pomaly zvykáme. Nemali by sme.

Vyžaduje demokratický systém vlády aktívnu občiansku spoločnosť?

Bez aktívnej občianskej spoločnosti sú ideály demokracie – vláda ľudu, moc obmedzená ústavou, rovnosť pred zákonom, ľudské práva, dôstojný život – neuskutočniteľné. Ak sú občianky a občania pasívni, ak nekontrolujú spôsob výkonu zverenej moci, autoritárske a technokratické tendencie získajú na sile. Bez živej občianskej verejnosti niet potrebnej kritiky, chýbajú nové pohľady, hlas tých, ktorých nikto nezastupuje ani vo vláde, ani v opozícii. Ako už vieme z opakovanej historickej skúsenosti, aj legitímna moc sa dá zneužívať, nadužívať alebo využívať inak ako pre všeobecné dobro. Bez diskusie o tom, čo to spoločné dobro vlastne je, budú zvolení zástupcovia slúžiť len záujmom niektorých skupín občanov.

Čo presnejšie by mohla občianska spoločnosť v ideálnom prípade prinášať?

Účasť občianskej verejnosti pomáha obmedzovať priestor pre autoritatívny a technokratický spôsob vládnutia, zvyšuje transparentnosť politických procesov a zodpovednosť politických aktérov, zvyšuje kvalitu politických rozhodnutí. Aktívna občianska spoločnosť kumuluje sociálny kapitál a utvára súdržnú politickú spoločnosť. Keď sa občania nezaujmajú

o politiku, keď od nej utekajú do súkromia, do zábavy, konzumu, je to únik pred slobodou a osobnou zodpovednosťou. Je to rezignácia na svojprávnosť, na ideály demokracie, humanity a spolupatričnosti. Je to ako otvárať dvere dokorán totalitarizmu a technokracii.

Kto vlastne občiansku spoločnosť tvorí?

Všetci občania a občianky. Prax je však od tohto ideálu značne vzdialená. Vo voľbách má síce hlas každého občana a občianky rovnakú váhu, iné je to však pri nastavovaní agendy. Témy a ciele politiky formulujú predovšetkým politici, ktorí majú aj rozhodovaciu moc. Ich rozhodovanie však v realite ovplyvňujú niektoré skupiny občanov viac, kým iné takéto možnosti nemajú. Vo väčšine prípadov majú vplyv tí, ktorí disponujú značným finančným kapitálom, teda podnikatelia a obchodníci. Práve tieto skupiny občanov finančne podporujú politické strany, kupujú mienkotvorné masové médiá a v zákulisí dohadujú odmenu v podobe schválenia zákonov v ich prospech. Podstatne menší vplyv majú skupiny občanov so značným kultúrnym kapitálom, teda s poznatkami a skúsenosťami, ako aj tie skupiny a združenia, ktoré vykazujú silný mobilizačný potenciál, a tie, ktoré získali spoločenský kredit. V týchto parametroch existujú medzi záujmovými a profesionálnymi združeniami, medzi tradičnými a novými odbormi, medzi občianskymi asociáciami značné rozdiely. Európska únia preferuje spoluprácu s mimovládny sektorom, konkrétne s podnikateľskými asociáciami a občianskymi združeniami.

Je možné občiansku verejnosť stotožniť s mimovládny sektorom?

Teoreticky možno takúto tézu zdôvodniť a podporiť príkladmi z praxe. Na druhej strane sa to prieči princípu politickej rovnosti a ďalej znevýhodňuje už znevýhodnených občanov, ktorí nemajú prostriedky a možnosti zorganizovať sa, nastoliť svoju agendu a formulovať požiadavky.

Aká je vlastne „naša“ – slovenská občianska spoločnosť?

Každý pokus charakterizovať akúkoľvek kolektivitú ľudí je sporný a odsúdený na neúspech. Pokúsim sa vysvetliť prečo. Každá kolektivita, a o to viac tá moderná a postmoderná, je rôznorodá. Pre každé tvrdenie nájdete skupiny, ktoré mu odporujú. Okrem toho, žiadna kolektivita nie je stabilná. Naopak, vyvíja a mení sa. Pretvára sa jej štruktúra, jej vzťahy a komunikácia s inými kolektivitami, menia sa jej pravidlá, hodnoty a zvyky. Ani spoločné kultúrne dedičstvo nie je ušetrené zmien, aj ono podlieha rozdielnym interpretáciám, rôznym výkladom. S veľkou dávkou opatrnosti a skepsy sa pokúsim predsa len vysloviť isté charakteristiky. Ak si zvolím širšiu optiku, možno konštatovať, že slovenská spoločnosť – v zhode s európskymi štátmi – je orientovaná utilitárne, hlási sa k princípom zastupiteľskej liberálnej demokracie a k trhovej ekonomike, no na rozdiel od západných štátov tie inštitúcie, ktoré nastrojú spravodlivosť, fungujú s výraznými nedostatkami. Odlišnosť vidno aj v populárnej kultúre, kde sa viac uprednostňujú ľudové tradície a zvyky, tradičné žánre reflektujúce minulosť pred modernými a futuristickými žánrami a témami. Hoci slovenská spoločnosť je sekularizovaná v mnohých aspektoch, v istých oblastiach zostáva naviazaná na tradičné autority, najmä cirkevné. Kým v modernizácii výrobných prostriedkov a vo využívaní technológií drží krok so západnými spoločnosťami, vo výrobných vzťahoch to tak celkom nie je. Výrazný rozdiel vidím v chápaní štátnosti, občianstva a politických inštitúcií. Slovenská spoločnosť sa stále viac prikláňa k tradičnému ponímaniu národa ako etnickej pospolitosti než k modernému ponímaniu spoločnosti, ktorej inštitúcie a pravidlá podporujú širšiu identitu občanov a občianok. Kým „nationality“ v západných štátoch znamená štátnu príslušnosť, u nás

ňou chápeme príslušnosť k etnickému spoločenstvu. Z toho vyplýva predstava, že Slovensko má patriť výlučne etnickým Slovákom. Slovenskú občiansku spoločnosť priveľmi nevyrušujú a nemobilizujú epizódy, ktoré porušujú princíp tolerantného spolužitia, dehumanizujú isté skupiny občanov, keď osobné a rodinné záujmy dostanú prednosť pred férovým výberovým konaním a dôveryhodnosťou inštitúcií. Nejde len o politické inštitúcie, asociácie podnikateľov, lekárov, advokátov, právnikov, sudcov, ale aj o tie akademické, ktoré by mali byť vzorom nestrannosti a férového rozhodovania.

Akým spôsobom sa podpísala socialistická minulosť na našej občianskej spoločnosti a politickej kultúre?

To je otázka na niekoľko monografií. Obmedzím sa len na jeden postreh, ktorý sa týka poslednej etapy socializmu v našej histórii, a to obdobia Husákovskej normalizácie. Mäkké postihy za politickú svojprávnosť občanov a občianok napríklad stratou zamestnania, zákazom štúdia potomkov na vysokej škole a podobne, systematické sledovanie a všeobecné donášanie v kombinácii s metódou malých postupných krokov v obmedzovaní slobody politického názoru a presvedčenia väčšinu občanov a občianok vyhnali z politickej arény. Nie všetci sa však svojho politického myslenia boli ochotní vzdať, nie všetci boli ochotní žiť v pretváрке. Na druhej strane mnohí politicky angažovaní neboli ochotní obetovať svoju kariéru a profesionálne ambície boju s Husákovským režimom. Prevažná časť občanov považovala za rozumné prispôbiť sa, hrať úlohu konformného, poslušného a režimu oddaného občana. Stav bezmocnosti a beznádeje spolu s pretvárkou, pokrytectvom a schizofrenickou rozpoltenosťou pomohli vyprázdniť priestor, v ktorom za Dubčeka kvitla občianska spoločnosť. Životné posolstvá, ktoré odovzdali rezignovaní občania svojim deťom, zneli – nehas, čo ťa nepáli, nestaraj sa o druhých, politika je špinavosť, dištancuj sa od nej. Na druhej strane generácia rodičov Husákových detí nemohla odovzdať nasledujúcej generácii žiadnu skúsenosť ako sa organizovať, ako sa nedať umlčať a ako si nedať zobrať slobodu a dôstojnosť.

Na druhej strane narastá v Európe aj u nás podpora ultrapravicových hnutí. Ako si to vysvetľujete?

Je to odpoveď na elitársku politiku, na zbožštenie kapitálu, na zrýchľujúcu sa globalizáciu, na politiku bez hodnotového a morálneho obsahu, na dezilúziu zo systému pluralitnej zastupiteľskej demokracie a trhovej ekonomiky. Občania chcú zmenu, túžia po inom spôsobe vládnutia, po väčšej istote a bezpečí, chcú počuť jasné odpovede na aktuálne problémy a výzvy. Ultrapravicové strany nielenže reflektujú túto objednávku, ale manipulatívne cez vyvolávanie strachu a neistoty ju sami vytvárajú. Potom už stačí presvedčiť občanov, že sú to práve oni, ktorí udržia poriadok a bezpečnosť štátu.

Aká je rola škôl a vzdelávacích inštitúcií v súvislosti s občianskou angažovanosťou?

Mohla by byť obrovská, v skutočnosti je málo čitateľná až nečitateľná a v istých prípadoch aj kontraproduktívna. Hoci naše deti majú v školách náboženstvo, neučia sa nič o moderných dejinách, o základných demokratických hodnotách a inštitúciách, o osvietenstve a humanizme, o politike ako prostriedku modernej samosprávy spoločnosti. Naše deti preto nerozumejú, prečo sú pravidlá založené na úcte k racionalite a k ľudskej bytosti lepšie ako tie, ktoré sú založené na vynútenej poslušnosti, na autoritatívnych príkazoch a zákazoch. Deti v školách, dokonca aj študentky a študenti na univerzitách sú ukrátení o autentickú skúsenosť so samosprávou, s dohadovaním sa na pravidlách, ktoré by nikoho nevylučovali a boli by ku všetkým členom a členkám férové a otvorené, podporovali by ich rozvoj a zároveň by

obmedzovali ich egoizmus. Nikto ich nenabáda, aby si neprivlastňovali výhody na úkor druhých a neprenášali na iných svoje povinnosti a zodpovednosť. Málokedy deti zažili povzbudenie, aby sa vžili do situácie tých, s ktorými nesúhlasia, ktorých považujú za iných. Málokedy sú vedené k tomu, aby spoločne zvažovali motívy a hodnoty druhých, ich aktuálnu situáciu a aby na základe spoločného zvažovania sami konštruktívne riešili vzájomné konflikty a nepravosti.

Sú rôzne skupiny občanov rovnako zastúpené v systéme zastupiteľskej demokracie?

Ako vyplýva z predošlých odpovedí, odpoveď znie – nie. A v tom je problém zastupiteľskej demokracie.

Rozhovor pripravila: Anna Šestáková

JANA PLICHOVÁ (1950), vedúca analytických prác na projekte

sociálna psychologička, profesorka na Fakulte ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského v Bratislave, vedúca výskumu analytickej časti národného projektu ÚSV ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. V 70. rokoch jej učaroval film a ona filmovým tvorcom. Prvý raz ju obsadil do filmu *Sladké hry minulého leta* podľa predlohy Guya de Maupassanta režisér Juraj Herz. Nasledovali ďalšie filmy a seriály (*Petrolejové lampy*, *Straty a nálezy*, *Parta hic*, *Sesternica Beta*). V roku 1985 si zahrala ešte vo filme *Slané cukríky* a vo filme Dušana Trančíka *Iná láska*, a tým s hereckou kariérou skončila. Od roku 1993 do 2017 pôsobila na Katedre FiF UK, kde sa venuje téme kvalitatívnych metód výskumu, experimentálnej psychológii. Tu získala titul profesorky a PhD. Pôvodne sa venovala experimentálnym projektom na Ústave experimentálnej psychológie SAV. Stážovala na Univerzite v Stirlingu, London School of Economics and Political Sciences, spolupracovala s Maďarskou akadémiou vied, s Maison des Sciences de l'homme v Paríži a s Masarykovou univerzitou. Jej knižku pre deti (*Kniha o alebo, alebo*) o sémantickej pamäti ocenili v roku 1993 ako najlepšiu a najkrajšiu knihu roka.

cyklus panelových diskusií - po stopách Choreografií zmien

stručný opis: Choreografie zmeny predstavujú cyklus informačných dní, ktoré sa v roku 2017 realizovali vo formáte panelových diskusií v rámci národného projektu NP PARTI na aktuálne problémy, rezonujúce témy a otvorené výzvy. V roku 2017 sa nám podarilo zrealizovať päť diskusných večerov v piatich slovenských mestách: **Banská Štiavnica, Bratislava, Liptovský Mikuláš, Bardejov a Košice**. Ich cieľom bolo zhodnotiť súčasný stav, kľúčové problémy a potencionálny dizajn choreografií zmien v previazaní na otázku: kam kráčaš Slovensko? Choreografie zmeny sa stali cenným zdrojom dát pre ďalšiu analytickú činnosť a odhaľujú spoločné menovatele, príčiny problémov a návrhy opatrení na zefektívnenie prostredia verejnej správy.

charakteristika výstupu:

1. CHOREOGRAFIE ZMENY I: V OZVENÁCH REALITY ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?
2. CHOREOGRAFIE ZMENY II: ZRANITEĽNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE
3. CHOREOGRAFIE ZMENY III: DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ
4. CHOREOGRAFIE ZMENY IV: O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH
5. CHOREOGRAFIE ZMENY V: O RÓMOCH BEZ RÓMOV ALEBO PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE

ďalšie využitie: spracované videozáznamy budú súčasťou poznatkovej bázy (databáza zdrojov, na ktorých nájdete videozáznamy z jednotlivých diskusií), zabezpečili sme ich prepis a časti z jednotlivých diskusných panelov budú slúžiť nielen ako dátový zdroj, ale aj ako podklad pre budúcu publikáciu. Publikácia Choreografie zmeny predstaví vlastné témy, opakujúce sa diskusné refrény, zdroje problémov, ako aj identifikované výzvy a riešenia pre ekosystém verejnej správy.

poznámka: cyklus diskusných večerov s názvom Choreografie zmeny budú pokračovať aj v roku 2018. **Už teraz vieme, že jeden z prvých diskusných večerov sa bude konať vo februári 2018 v Banskej Bystrici, Nitre a Rožňave.**

CHOREOGRAFIE ZMENY I: V OZVENÁCH REALITY ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?

Prvý krát sme diskutovali **7. októbra 2017 v Art Café v Banskej Štiavnici**. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti **Martin Giertl**, sociálna psychologička a profesorka na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave **Jana Plichtová**, sociologička a riaditeľka Centra pre výskum etnicity a kultúry **Elena Gallová Krígligerová** a riaditeľ mestského divadla v Žiline **Anton Šulík** odpovedali na tieto otázky: Máme šancu na zmenu?

Aké podmienky musia štátne inštitúcie a ďalšie subjekty verejnej správy (samosprávne kraje, obce a mestá) splniť, ako majú byť nastavené, aby nešlo o karikatúru účasti verejnosti na správe vecí verejných? Došlo k zneužitiu participácie? Aké existujú riziká jednotlivých nástrojov participácie? Aké nedostatky a riziká participácie reflektujú jednotlivé modely demokracie? Ako v spolupráci s verejnosťou/občanom inovovať ideálne a praktické predstavy o participácii? Je ešte možná obnova dôvera občanov v inštitúcie? Čaká nás renesancia vzťahov, alebo reštaurovanie nefunkčných systémov reprezentatívnej liberálnej demokracie?

Diskusia bola spojená so špeciálnym dvojkoncertom **Báry Zmekovej a Ivany Mer**.

CHOREOGRAFIE ZMENY II: ZRANITEĽNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE

Diskusný večer so Splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hosti na tému:

ZRANITEĽNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE

spojený s výstavou českého fotografa LIBUŠE JARCOVJÁKOVEJ

✕ 27. 10. 2017 o 18.00 hod. _ FLATGALLERY, Baštová 1, Bratislava

CHOREOGRAFIE ZMENY II.

V OZVENÁCH REALITY, ALEBO KAM KRÁČA SLOVENSKO?

MY a ONI, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytláčané na okraj spoločnosti a jej záujmu? Je „inakosť“ v etnicite, zdravotnom stave, veku, sexuálnej orientácii, či sociálnom statuse dôvodom na označenie „ONI“? Prečo je hlas znevýhodnených ľudí a skupín tak málo počuť vo verejnom diskurze, v politických a legislatívnych procesoch?

Diskutujú:

- MARTIN GIERTL, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
- LIBUŠA JARCOVJÁKOVÁ, fotografka
- BRUNO KONEČNÝ, právnik a odborník na miestnu samosprávu
- ELENA KRIGLEROVÁ, sociologička a riaditeľka Centra pre výskum etnicity a kultúry
- ZUZANA KUMANOVÁ, etnografka

Modериuje: BARBARA GINDLOVÁ

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

27. októbra 2017 sme sa vo Flatgallery v Bratislave opäť rozprávali so splnomocnencom Martinom Giertlom sociologičkou Elenou Gallovou Kríglarovou, ktorým tentokrát robili spoločnosť fotografka Libuše Jarcovjáčová, etnografka Zuzana Kumanová a právnik a odborník na miestnu samosprávu Bruno Konečný. Spoločne odpovedali na otázky:

MY a ONI, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytláčané na okraj spoločnosti a jej záujmu? Je „inakosť“ v etnicite, zdravotnom stave, veku, sexuálnej orientácii, či sociálnom statuse dôvodom na označenie „ONI“? Prečo je hlas znevýhodnených ľudí a skupín tak málo počuť vo verejnom diskurze, v politických a legislatívnych procesoch? V priestoroch Flatgallery mohli zároveň účastníci diskusie obdivovať diela fotografa Libuše Jarcovjáčovej. Barbora Baronová, účastníčka diskusie ju zosummarizovala takto: „Piatkový salón vo Flatgallery, mnoho podnetných myšlienok. Prežívame postkomunistický stres. Chceme sa mať dobre, nechceme, aby nás niekto otravoval. Posúvame sa k materiálnu. Vznikajú nové getá. Sme malomešťania. Média prestali reflektovať realitu. Strácame schopnosť vidieť inakosť. Hodnoty máme len deklarované. Prepadáme konzumu. Volíme politikov deklamujúcich boj proti druhým. Mali by sme myslieť synergicky, ísť príkladom. Musíme robiť kroky, navzdory tomu, že nie sme podporovaní zhora. Väčšina z nás sa cíti byť prehliadaní. Sme obyvatelia Slovenska, Česka, nie Slováci, nie Česi. Potrebujeme poznanie a zdieľanie, potrebujeme vidieť rozmanitosť. Po politikoch je nutné vyžadovať zrozumiteľnosť.“

CHOREOGRAFIE ZMENY III: DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ

Diskusný večer so Splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hosti na tému:

DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ

spojený s prekvapením pre účastníkov...

✕ 16. 11. 2017 o 18.00 hod.

Diera do Sveta, Námestie osloboditeľov 61/1, Liptovský Mikuláš

CHOREOGRAFIE ZMENY III.

V OZVENÁCH REALITY, ALEBO KAM KRÁČA SLOVENSKO?

- Demokracia spočíva v dôvere, ľudskosť a ľudstvo, povedal T.G. Masaryk.
- Plní tento výrok aj dnes? Sútras demokracie príčinou alebo následkom poklesu dôvery?
- Je viera v ľudskosť a solidaritu nepoužiteľným princípom z reality „starého sveta“?
- Kde a ako začať s budovaním dôvery verejnosti v systém spravovania krajiny, regiónu, mestu?

Diskutujú:

- STANISLAV HORNÍK, primátor mesta Hriňová
- JÁN PÚČEK, spisovateľ a redaktor vydavateľstva Absynt
- ROMAN HOFREITER, sociológ, pedagóg na Ústav znečistenia v Banskou Bystrici

Modериuje: BRUNO KONEČNÝ

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

V predvečer Dňa boja za slobodu a demokraciu sme v Diere do sveta v Liptovskom Mikulášidiskutovali o podstate demokracie, o dôvere a ľudskosti, o tom, že neomylnosť je nedôveryhodná, ale aj to tom, či demokracia patrí spolu so solidaritou "starého železa". Pánska jazda za účasti primátora mesta Hriňová Stanislava Horníka, spisovateľa a redaktora vydavateľstva Absynt Jána Púčka a sociológa a pedagóga

na UMB v Banskej Bystrici **Romana Hofreitera** prebrala aj to, že nie je pevné to, čo sa nechveje. Venovali sa aj sebedovomiu komunity a najmä tomu, prečo potrebujeme štíhly štát, kratšie zmluvy a zrozumiteľnejšie zákony...

CHOREOGRAFIE ZMENY IV: O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH...

Diskusný večer so Spinomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hostí na tému:
spojený s hudobným nokturnom multiinstrumentalistu Michala Smetanku

✕ 22. 11. 2017 o 18:00 hod. v priestoroch kultúrno-komunitného centra BAŠTA
Na hradbách 3, 085 01 Bardejov

CHOREOGRAFIE ZMENY IV.

V OZVENÁCH REALITY: ALEBO KAM KRÁČA SLOVENSKO?
→ O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH, LOKÁLNYCH TRHOCH PRÁCE
A ČLOVEČINE, ALEBO VEČERNÉ ÚVAHY NAD NOVÝM ZÁKONOM O SOCIÁLNYCH PODNIKOKCH

Diskutujú:

- JANA PLICHTOVÁ, sociálna psychologička, profesorka – Fakulta ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského
- INGE DOLEŽALOVÁ, zakladateľka združenia Sociálny Prešov a zástupkyňa Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
- MICHAL SMETANKA, expert pre oblasť rozvojových stratégií a sociálneho podnikania
- PETER PAĽA, prednosta obce Raslavice
- BARBARA GINDLOVÁ, divadelná teoretička a zástupkyňa Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Moderuje: BRUNO KONEČNÝ

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Kultúrno - komunitné centrum Bašta v Bardejove privítalo štvrté Choreografie zmeny **22. novembra 2017** s podtitulom O tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch práce a človečine, alebo večerné úvahy nad novým zákonom o sociálnych podnikoch. Diskusné nokturno sa venovalo sociálnej senzibilite, selektívnej citlivosti, subjektoch sociálnej ekonomiky a asociálnych sociálnych podnikoch. Rozprávali sme sa o neradostnej perspektíve sveta, kde je administrácia a vykazovanie práce dôležitejšie, ako práca sama. Ako sa zo sna o funkčných a zmysluplných sociálnych podnikoch stala nočná mora, či o tom ako eurofondy a verejné obstarávanie zdevastovali a devastujú prirodzenú správu vecí verejných. V rámci štvrtého diskusného panelu s Brunom Konečným nad novým návrhom Zákona o sociálnych podnikoch diskutovali: sociologička **Jana Plichtová**, expert pre oblasť rozvojových stratégií a sociálneho podnikania **Michal Smetanka**, prednosta obce Raslavice **Peter Paľa**, **Barbara Gindlová** z ÚSVROS a starosta obce Sveržov **Paľo Celúch**. Multiinstrumentalista Michal Smetanka doprevádzal večer aj svojou tvorbou.

CHOREOGRAFIE ZMENY V: O RÓMOCH BEZ RÓMOV ALEBO PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE

Diskusný panel Úradu splnomocnenca SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hostí, na tému:
O RÓMOCH BEZ RÓMOV, alebo PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE

✕ 23. 11. 2017 o 11:00 hod. v priestoroch Univerzitnej knižnice
Technickej univerzity v Košiciach, ul. B. Němcovej, Košice

CHOREOGRAFIE ZMENY V.

V OZVENÁCH REALITY: ALEBO KAM KRÁČA SLOVENSKO?
→ sú Rómovia pri zapájaní sa do verejného života diskriminovaní?
→ kto má povedať, čo Rómovia chcú a potrebujú?
→ kto rozhoduje o tom, čo Rómovia chcú a potrebujú?

Diskutujú:

- JANA PLICHTOVÁ, sociálna psychologička, profesorka – Fakulta ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského
- KLÁRA ORGOVÁNOVÁ, riaditeľka Rómskeho inštitútu, ex-splnomocnenkyňa Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
- DAGMAR PLANČÁROVÁ, vedúca referátu pre integráciu sociálne vylúčených komunit Košický samosprávny kraj
- LAURA DITTEL, riaditeľka Karpatskej nadácie

Moderuje: DANIEL KLIMOVSKÝ

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Poslednou zastávkou Choreografií zmeny sa **23. novembra 2017** stala **Univerzitná knižnica Technickej univerzity v Košiciach**. Excelentná dámska jazda uzavrela sériu diskusiou o tom, či sú Rómovia pri zapájaní sa do verejného života diskriminovaní, ale aj o tom, kto rozhoduje, čo Rómovia chcú a potrebujú a kto to má vôbec hovoriť. Rozprávali sme sa aj o ťažko uchopiteľnej psychológii menších, o tom kto vlastne formuluje požiadavky Rómov. Nevynechali sme ani tému rómskych splnomocnencov, hrdosť a dôveru, ako ani o absentujúcu rómsku politickú reprezentáciu a neexistujúci rómsky establišment. V rámci piateho diskusného panelu diskutovali: sociologička **Jana Plichtová**, riaditeľka Rómskeho inštitútu **Klára Orgovánová**, vedúca referátu pre integráciu sociálne vylúčených komunit v Košickom samosprávnom kraji **Dagmar Plančárová** a riaditeľka Karpatskej nadácie **Laura Dittel**.

Na ceste, alebo z denníkov analytickej expedície ...

Priebežné a pravidelné spravodajstvo z diania národného projektu má v rámci web stránky vytvorenú sekciu s názvom Z denníkov. Delí sa na dve samostatné podsekcie:

- Z denníkov pilotnej schémy (oznamy a správy z podaktivity 1)
- Z denníkov analytických expedícií (oznamy a správy z podaktivity 2)

Od Novembra 2017 sme začali publikovať na web stránke Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti priebežné spravodajstvo z diania na podaktivite 2 s názvom **Z denníkov analytiky ...**

Z denníkov analytiky - November 2017

Workshop Áno, či nie?! na Open Government Week 2017

Dňa **7. november 2017** sme sa zúčastnili programu [Open Government Week](#), ktorý nám vytvoril priestor pre stretnutie so zamestnancami organizácií a subjektov štátnej správy. **Workshop s názvom Áno, či nie?!** bol zameraný na zber kvalitatívnych dát k identifikácii potrieb a požiadaviek subjektov štátnej správy a expertov MNO pre podporu participačných procesov, spojený s prezentáciou národného projektu ÚSV ROS v rámci OGP WEEK počas tematického dňa venovaného participácii. Workshop viedla Zora Paulíniová.

Pracovné stretnutie k PODA 2

Dňa **8. novembra 2017** sa uskutočnilo **pracovné stretnutie PODA 2, ktoré viedol Daniel Klimovský. Stretnutie s odbornými expertmi participácia 4** sa nieslo v znamení koordinačného stretnutia monitorovacieho tímu (hodnotenie participačných procesov na pilotných projektoch a vyhodnotenie pilotnej schémy). Bolo zamerané na určenie ďalšieho postupu členov tohto tímu a diskusia k očakávanému obsahu naratívnych štvrtročných správ a metóde ich spracovania.

Workshop Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou?

Dňa **9. novembra 2017** sme v spolupráci s Regionálnym vzdelávacím centrom Košice zrealizovali **interaktívny workshop so starostami z východoslovenského kraja**. Podujatie malo názov **Ako plánovať rozvoj verejných priestorov v spolupráci s verejnosťou**. Stretnutie poskytlo priestor pre kvalitatívny zber dát pre **profil absolventa vzdelávacieho programu pre pracovníkov subjektov verejnej správy** s dôrazom na regionálne združenia miest a obcí a miestnu územnú samosprávu. Analýza bude realizovaná na základe facilitovaných stretnutí pracovnej skupiny (minimálne 5 pracovných stretnutí poradnej skupiny zameraných na identifikáciu príčin nedostatočnej aplikácie inovatívnych / participatívnych metód v praxi verejnej správy).

Pracovná skupina expertov (8-10 členov poradnej pracovnej skupiny) skúma aké vedomosti, zručnosti, postoje je potrebné posilniť v rámci budovania kapacít VS. Profil absolventa bude zodpovedať

výsledkom analýzy - na čo potrebujú byť účastníci pripravení, čo potrebujú vedieť (vedomosti), čo potrebujú vedieť robiť (zručnosti), aké majú mať postoje. Workshop sa zameriaval na výmenu skúseností zo zapájania odborníkov a verejnosti do tvorby verejných priestorov v obciach a mestách, na hľadanie odpovedí ako nastaviť proces zapájania verejnosti, čo môžete samospráva a obec získať, aké kroky potrebuje urobiť, koľko času na to potrebuje, kde sa môžu objaviť prekážky a v čom sú potrebné zmeny, aby sa tieto procesy dali uplatniť v praxi. Stretnutia s volenými zástupcami z východného Slovenska sa zúčastnili: Ľuba Borošová, Zora Paulíniová, Barbara Gindlová a Daniel Klimovský.

Podanie Žiadosti o platbu

Dňa **13. novembra 2017** sme vyexpedovali **Žiadosť o platbu, ktorá predstavovala refundáciu výdavkov za obdobie 04 - 09/2017. NP Participácia (ITMS:314011M298) - ŽOP č. 314011M2985001.** Objem nárokovanych / deklarovanych výdavkov v priebežnej ŽOP - refundácia (ITMS: 314011M2985001): 186 459,90 € (z toho suma 28 616,93 € predstavuje paušálne výdavky) v rozklade na: menej rozvinuté regióny (MRR): 152 259,05 € a viac rozvinuté regióny (VRR): 34 200,85 €. **Aktualizácia:** Oprávnené výdavky schválené RO za obdobie 04 – 09/2017 implementácie NP Participácia: 185 499,82 €

Stretnutie členov projektového tímu

Dňa **14. novembra 2017** sa realizovalo **stretnutie členov projektového tímu** k zhodnoteniu procesov, spojených s prípravou prvej žiadosti o platbu a poďakovaním za mimoriadne nasadenie v rámci jej prípravy v skrátenej lehote. Stretnutie sa hlavne venovalo identifikácii rizikových krokov a následnému návrhu optimalizovaných riešení pre budúcnosť. Témou stretnutia bolo aj ukončenie roka 2017 – vykazovanie prác za mesiace november a december 2017 v previazaní na uzáveru štátnej pokladnice a ukončenie roka 2017.

Neformálne raňajky na tému Stojí participácia za to?

Dňa **16. novembra 2017** sa konali **Neformálne raňajky s expertmi na tému "Stojí participácia za to?"** s cieľom predstaviť projekt a jeho zámerov expertom z prostredia štátnej správy a akademického prostredia. Základnou témou stretnutia bolo predstavenie vybraných analytických zadaní (**Ekonomické prínosy participácie**) a súčasného stavu ich riešenia nadviazanie spolupráce a ich zapojenie do projektu v rámci vybraných zadaní a výskumných úloh. Stretnutia sa zúčastnili: Bruno Konečný, Veronika Ferčíková, Iveta Ferčíková a Tomáš Černenko (EUBA) a Richard Filčák (SAV).

Choreografie zmeny III - Dôvera, inštitúcie, verejnosť

Dňa **16. novembra 2017** sa v Diere do sveta v Liptovskom Mikuláši konal tretí diskusný večer z cyklu **Choreografie zmeny III.** na tému **dôvera, inštitúcie, verejnosť**. Diskusiu so Stanom Horníkom – primátorom Hriňovej, Romanom Hofreiterom – sociológom a pedagógom na UMB v Banskej Bystrici a Jánom Púčekom – redaktorom vydavateľstva Absynt moderoval Bruno Konečný. Za NP PARTI sa stretnutia taktiež zúčastnil Ján Gombala.

Choreografie zmeny IV - O tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch a človečine

Dňa **22. novembra 2017** sa v kultúrnom centre Bašta v Bardejove konal štvrtý diskusný večer z cyklu **Choreografie zmeny IV. na tému o tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch práce a človečine, alebo večerné úvahy nad novým zákonom o sociálnych podnikoch**. Diskusiu so Michalom Smetankom, Janou Plichtovou, Barbarou Gindlovou a Petrom Paľom, moderoval Bruno Konečný. Za NP PARTI sa stretnutia taktiež zúčastnili: Dominika Halienová a Barbara Gindlová.

Choreografie zmeny V - O Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov vo verejnom živote

Dňa **23. novembra 2017** sa v Univerzitnej knižnici TUKE v Košiciach konal piaty diskusný večer z cyklu **Choreografie zmeny V. na tému o Rómoch bez Rómov, alebo participácia Rómov vo verejnom živote**. Diskusiu Klárou Orgovánovou, Janou Plichtovou, Laurou Dittel a Dagmar Plančárovou moderoval Daniel Klimovský. Za NP PARTI sa stretnutia taktiež zúčastnili: Ján Gombala, Bruno Konečný a Barbara Gindlová.

Panelová diskusia a workshop na podujatí Ako predchádzať konfliktu záujmov pri územnom rozvoji?

Dňa **27. novembra 2011** sa experti NP PARTI Zora Paulíniová, Daniel Klimovský, Imrich Vozár, Martina Paulíková a Alexandra Hrabínová zúčastnili panelovej diskusie spojenej s workshopom s odbornými zamestnancami Stavebných úradov v Grandhotel Permon na Podbanskom. Podujatie s názvom **Ako predchádzať konfliktu záujmov pri územnom rozvoji** nám pomohlo získať prístup k odborným zamestnancom miestnej územnej samosprávy (mestá, obce, mestské časti) s cieľom zozbierať dáta k téme participatívnej tvorby politík a presadzovanie participačných procesov do praxe verejnej správy.

Stretnutie sme zaradili do **bloku profil absolventa vzdelávacieho programu pre pracovníkov subjektov verejnej správy**, ktorý zohľadňuje spoločné potreby a špecifiká predstaviteľov verejnej správy (štátna správa, regionálna územná samospráva, regionálne združenia miest a obcí, miestna územná samospráva). Po dohode s Regionálnym vzdelávacím centrom v Košiciach sa nám ponúkla možnosť pozitívne predstaviť participáciu tým (odborní zamestnanci stavebných úradov), ktorí ju „nemajú v náplni práce a ani zákonne zakotvenú vo svojich kompetenciách, ktoré na úrovni samosprávy plnia“. Rozhodli sme sa, že ideálnou formou bude panelová diskusia, ktorá predstaví

pozitívne skúsenosti s participáciou ako nástrojom, ktorý eliminuje potenciálne konflikty spojené s územným rozvojom, plánovaním a implementáciou územných plánov. Uvedomovali sme si, že územné plánovanie je originálnou kompetenciou obce a stavebný úrad vykonáva prenesený výkon štátnej správy, ale považovali sme za dôležité hľadať prienik, kde by sa mohli tieto dve veci rozumne spojiť. A vyšlo nám, že zamestnanci stavebných úradov, ktoré patria pod obce (aj keď vykonávajú prenesený výkon), sú de facto zamestnancami obce, ktorá územný plán pripravuje a obstaráva. Preto je na mieste otázka, či by nemali o procese prípravy a tvorby vedieť viac. Nemajú byť stavebné úrady jedným z aktérov procesu územného plánovania?

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ako aj zástupcovia Regionálnych vzdelávacích centier z Východného Slovenska (Košice, Michalovce, Prešov) došli k záveru, že je dôležité otvoriť diskusiu na túto tému. Navyše účastníkov stretnutia sme vnímali nielen ako odborných zamestnancov stavebných úradov, (ktorí síce netvorí územný plán, ale podľa neho postupujú), ale aj ako obyvateľov, konkrétnych miest a obcí, kde sa narodili, vyrástli, pracujú a žijú, a ktorých sa územný rozvoj a plánovanie dotýka ako občanov / zainteresovanej verejnosti.

Newsletter: Pilotný projekt č.5 - Od Levoče po Spišský hrad

Dňa **29. novembra 2017** bol zverejnený **NEWSLETTER / November 2017**, ktorý predstavil **pilotný projekt 5: Od Levoče po Spišský hrad**, politiky medziobecnej spolupráce. Rozhovor s Michalom Smetankom, Alexandrom Mušinkom a Mirom Pollákom Mám obavu, že nám bratislavskí manažéri budú do toho kafať ..., pripravila Alexandra Hrabínová v supervízii Barbary Gindlovej.

Z denníkov analytiky - December 2017

Stretnutie členov projektového tímu

Dňa **4. decembra 2017** sa realizovalo **stretnutie členov projektového tímu** k nastaveniu a zhodnoteniu procesov, spojených s koncom roka 2017, vykazovaním prác, odpočítaním, likvidáciou odmien za práce expertov na projekte NP PARTI. Stretnutia sa zúčastnili: Silvia Ďurechová – manažér riadenia NP PARTI, Tatiana Vaníková – manažér monitoringu, Lenka Macková a Marcel Hofer – finanční manažéri, Barbara Gindlová – odborný garant NP PARTI, Bruno Konečný – odborný konzultant a Jana Gažúrová – odborný asistent. Zámerom bolo otvoriť diskusiu o ďalších nastaveniach v previazaní na prípravu žiadostí o platbu za mesiace október, november, december 2017 v previazaní na zabezpečenie podpornej dokumentácie a dať k príprave výročnej správy za projekt.

Newsletter - Za Choreografiemi zmien

Dňa **7. decembra 2017** bol zverejnený **NEWSLETTER / December 2017**, ktorý ponúkol **sumarizáciu** piatich diskusných večerov s názvom Choreografie zmeny a jednotlivé diskusné panely v piatich slovenských mestách: Banská Štiavnica, Bratislava, Liptovský Mikuláš, Bardejov a Košice. Súčasne sme informovali, že pracujeme na spracovaní videozáznamov pre poznatkovú bázu (databáza zdrojov, na ktorých nájdete videozáznamy z jednotlivých diskusií), ako aj na prepise jednotlivých diskusných panelov pre budúcu publikáciu. Publikácia Choreografie zmeny

predstaví otvorené témy, opakujúce sa diskusné refrény, zdroje problémov, ako aj identifikované výzvy a riešenia. Cyklus diskusných večerov s názvom Choreografie zmeny budú pokračovať aj v roku 2018. Newsletter pripravila Lucia Bernátová a Dominika Halienová.

O participácii so študentmi s celého sveta

Dňa **8. decembra 2017** v poobedňajších hodinách sme prijali **medzinárodnú skupinu vysokoškolských študentov z Masarykovej Univerzity v Brne**. Študenti bakalárskeho štúdia sociológie s pôvodom zo Slovenska, z Českej republiky, Grécka a Japonska navštevujú kurz zameraný na možnosti a výzvy sociálnej inklúzie v krajinách V4. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti sa v rámci kurzu zaradil do zoznamu vybraných inštitúcií na Slovensku, ktoré študijná skupina v rámci exkurzie v teréne navštívila. Stretnutie poskytlo príležitosť odprezentovať kľúčové agendy úradu, ako aj zábery a očakávané výsledky národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík a prinieslo zaujímavú debatu so študentami na tému možností a limitov občianskej participácie.

Stretnutie členov analytického tímu

Dňa **14. decembra 2017** sa uskutočnilo **pracovné stretnutie analytického tímu k podaktivite 2, ktorého cieľom bola** prezentácia zrealizovaných prác/ dosiahnutých výstupov a výsledkov za jednotlivé pracovné tímy, samostatné prezentácie za pracovné skupiny Legislatíva (Kristína Babiaková) a Profil absolventa (Zora Paulíniová), diskusia ku dosiahnutým výsledkom a konkrétnym výstupom, návrh plánu činností na ďalšie obdobie (do marca 2018) a diskusia ohľadom katalógu k podaktivite 2.

TÉMY K PREROKOVANIU ZO SEPTEMBRA

Podnet: Jana PLICHTOVÁ a Anna ŠESTÁKOVÁ**Predstava o pripomienkovaní v rámci výskumného tímu:**

Hotové alebo čiastkové výstupy sa po vzájomnej dohode umiestnia na úložisku na internete, kde ich budú voľne pripomienkovať všetci členovia tímu. Navrhujeme takéto zásady spolupráce, ktoré rešpektujú akademické konvencie a vymedzujú hranice „moci“ administratívy“:

1. **Rozhodnutie o zverejnení** akéhokoľvek vyprodukovaného dokumentu do procesu pripomienkovania je na zodpovednosti a rozhodnutí každého z riešiteľov. Musí byť bezpodmienečné plne rešpektovaný. To vylučuje zverejňovanie a šírenie akýchkoľvek autorských textov a konceptov z rozhodnutia manažmentu.
2. Plné rešpektovanie **autonómie a zodpovednosti** každého z riešiteľov za svoju vedeckú prácu. To znamená, že manažment nemá právo vyžadovať a kontrolovať priebeh vedeckej práce napr. vyžadovať si jednotlivé poznámky a koncepty. Administratíva má registrovať len hotové výstupy.
3. **Hodnotenie kvality výstupov** podlieha výlučne obvyklým akademickým konvenciám. To znamená, že každý vedecký text sa obhajuje pred vedeckým tímom formou argumentatívnej diskusie, vecných a zdôvodnených písomných pripomienok. Nepatrí do kompetencií manažmentu.
4. **Plánovanie** časovej nadväznosti jednotlivých vedeckých výstupov je záležitosťou vzájomného dohovoru výskumného tímu. Nepatrí do kompetencie manažmentu projektu.

Zásadne si potrebujeme ujasniť hranice medzi oblasťou akademickú a manažérsku zodpovednosti, keďže obmedzovanie akademickú autonómiu a zodpovednosti prináša veľa rizík a negatívnych dôsledkov. Znemožňuje autentickú participáciu. Rešpektovanie autonómie a slobody vedeckej práce je základnou podmienkou jej produktívnosti a kvality. Ani jej kontrola nepodlieha manažérom, ale nestranným akademikom a verejnosti. Výsledky treba obhajovať najprv pred akademickou komunitou, a to rigoróznym postupom a následne pred verejnosťou. Úlohou manažmentu je vytvárať priaznivé podmienky, odbremeniť výskumníkov od výkazníctva, administratívy, a nie kontrolovať a bez konzultácie stanovovať termíny.

Jana Plichtová a Anna Šestáková

31. 8. 2017 v Bratislave

TÉMY K PREROKOVANIU Z DECEMBRA

Podnet: Barbara GINDLOVÁ

Potrebné otvoriť diskusiu k nastaveniu časového harmonogramu

1. Základná finalizácia priebežných výstupov
2. Zverejnenie na spoločnom úložisku
3. Priebežné pripomienkovanie
4. Pracovné diskusie s expertmi z rôznych úrovní verejnej správy, akademického prostredia, mimovládnych organizácií
5. Editovacie práce
6. Spracovanie do podoby publikácie / oficiálneho výstupu
7. Diskusné fóra a panelové diskusie k výstupom
8. Odborné posudky
9. Príprava na tlač a tlač
10. Zverejnenie
11. Diskusné fóra a panelové diskusie k výstupom
12. Distribúcia

Barbara Gindlová / 13.12.2017

PRÍLOHY